ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 76ον ΙΟΥΝΙΟΣ 1940 Ἀριθ. 6

ΤΙ ΕΣΤΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ

«Καὶ συνελθόντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἓν ὁλόκληρον ἔτος ἐδίδαξαν πλῆθος ἱκανόν· καὶ πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ ὠνομάσθησαν οἱ μαθηταὶ Χριστιανοί». (Πράξ. ια΄. 26).

Τὸ ὄνομα Χριστιανὸς ἔχει δύο σημασίας—μίαν γενικήν, περιλαμβάνουσαν ὅλους ὅσοι φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦτο, ὅλους τοὺς ὀνομαζομένους Χριστιανούς, καὶ μίαν εἰδικήν, περιλαμβάνουσαν μόνον τοὺς ἀληθεῖς, τοὺς πράγματι τοιούτους.

Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς ὀρθῆς κατανοήσεως τῆς δευτέρας ταύτης σημασίας ἐξαρτῶνται τὰ πολυτιμώτατα συμφέροντα ἡμῶν, ὡς ὄντων λογικῶν καὶ ἀθανάτων, εἶναι μεγίστης δι᾿ ἡμᾶς σπουδαιότητος νὰ γνωρίζωμεν τὶ σημαίνει τὸ νὰ ἦναί τις Χριστιανός, ἵνα μὴ ἀπατηθῶμεν ὡς πρὸς τὰς δοξασίας καὶ τὰς ἐλπίδας ἡμῶν καὶ ἀπολεσθῶμεν αἰωνίως.

Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι Χριστιανός, διότι ἐγεννήθη ἐκ Χριστιανῶν γονέων καὶ φέρει τὸ ὄνομα τοῦτο, καθὼς δὲν εἶναι ὑποδηματοποιοί, ράπται, μηχανικοί, κτίσται, ξυλουργοί, ὅσοι γεννῶνται ἐκ γονέων, οἱ ὁποῖοι εἶναι εἰδήμονες τῶν ἐπαγγελμάτων τούτων. Ἡ φυσικὴ γέννησις δὲν μεταδίδει εἰς τὰ τέκνα καὶ τὰς γνώσεις καὶ τὰς δεξιότητας τῶν γονέων, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποκτήσωσι ταύτας, εἶναι ἀνάγκη νὰ κοπιάσωσι, νὰ σπουδάσωσι καὶ νὰ ἀσκηθῶσιν εἰς τὰ ἐπαγγέλματα ταῦτα.

Πάντες οἱ φυσικοὶ ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραὰμ δὲν ἦσαν τέκνα αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν, ἀλλὰ μόνον ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἐμιμήθησαν αὐτὸν κατὰ τὴν πίστιν αὐτοῦ.

Οὔτε εἶναι Χριστιανὸς κανεὶς διότι ἁπλῶς ἐβαπτίσθη κατὰ τὴν Χριστιανικὴν πίστιν. Ἐκτὸς τοῦ βαπτίσματος ἀπαιτεῖται κἄτι ἄλλο, κἄτι περισσότερον τούτου.

Οὔτε εἶναί τις Χριστιανός, διότι μεταλαμβάνει τῶν συμβόλων τοῦ αἵματος καὶ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἐκτὸς τῆς κοινωνίας ἀπαιτεῖται καὶ κἄτι ἄλλο, κἄτι περισσότερον τούτου.

Οὔτε εἶναί τις Χριστιανός, διότι πιστεύει, ἀσπάζεται δηλονότι καὶ ὁμολογεῖ τὰ δόγματα τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Ἀπαιτεῖται καὶ κἄτι ἄλλο, κἄτι περισσότερον τούτου,

Οὔτε εἶναί τις Χριστιανός, διότι συχνάζει εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εὑρίσκει εὐχαρίστησιν εἰς τὴν ἀκρόασιν τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐκτὸς τῆς φοιτήσεως καὶ τῆς ἀκροάσεως, ἀπαιτεῖται καὶ κἄτι ἄλλο, κἄτι περισσότερον τούτου.

Διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν εὕρεσιν τοῦ κἄτι τούτου, πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ᾿ ὄψιν τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ ἵδρυσε τὴν θρησκείαν Αὐτοῦ ἐν αὐτῷ.

Ποῖος δ' ὁ σκοπὸς οὗτος; Ἡ ***σωτηρία*** τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς ***δυνάμεως*** καὶ τῆς ***ἀγάπης τῆς ἁμαρτίας,*** καὶ ἡ ***ἀπαλλαγὴ*** αὐτῶν ἀπὸ τῶν ***ἀποτελεσμάτων*** αὐτῆς. Σκοπὸς τῆς ἐλεύσεως Αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν μας ἦτο νὰ συμφιλιώσῃ τοὺς ἀνθρώπους μετὰ τοῦ Οὐρανίου Πατρός των, καὶ νὰ τοὺς καταστήσῃ ἀγαθοὺς μὲν καὶ ἁγίους ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ, μακαρίους δὲ καθ' ὅλην τὴν αἰωνιότητα. Τούτου ἕνεκεν οἱ ἀληθεῖς Χριστιανοὶ ὀνομάζονται ἐν τῇ Γραφῇ ***ἅγιοι.*** Ὄχι διότι ἐγένοντο τέλειοι ἐν πνεύματι, ἢ διότι εἶναι ἐλεύθεροι σφαλμάτων (διότι πάντες πταίομεν, ἁμαρτάνομεν, μετανοοῦμεν, κλαίομεν διὰ τὴν ἀτελῆ ἡμῶν κατάστασιν) ἀλλὰ διότι εἶναι ἐν καταστάσει ἁγιασμοῦ. Λοιπόν, ἐπιτυγχάνεται ἆρά γε ὁ σκοπὸς οὗτος διὰ τῆς φυσικῆς γεννήσεως καὶ τοῦ ἁπλοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστιανοῦ, τὸ ὁποῖον φέρει τις; Βεβαίως ὄχι· διότι ἂν οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, ὅλοι ὅσοι γεννῶνται ἐκ Χριστιανῶν γονέων καὶ φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ θὰ ἦσαν ἀγαθοὶ καὶ ἅγιοι ἄνθρωποι. Δυστυχῶς ὅμως τοιοῦτό τι δὲν βλέπομεν εἰς καμμίαν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, εἰς καμμίαν Χριστιανικὴν οἰκογένειαν.

Ἢ ἆρά γε προάγεται ὁ σκοπὸς οὗτος διὰ τοῦ ἁπλοῦ βαπτίσματος, τουτέστι, τοῦ βαπτίσματος διὰ τοῦ ὕδατος; Οὐχί· διότι ἂν οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, ὅλοι ὅσοι βαπτίζονται, ἔπρεπε νὰ ἦναι ἀγαθοὶ καὶ ἅγιοι ἄνθρωποι, ἀλλὰ τοιοῦτότι δὲν βλέπομεν μεταξὺ τῶν βαπτισμένων εἰς πάσας τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας. Ἀπ' ἐναντίας πλεῖστοι βαπτισμένοι Χριστιανοὶ κυλίονται εἰς μυρία ἁμαρτήματα, τὰ ὁποῖα καταδικάζονται ὑπὸ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ ὁποῖα ἀποκλείουσι τοὺς πράττοντας αὐτὰ ἀπὸ τὸν οὐρανόν.

Προάγει ἄραγε τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ Μετάληψις, ἡ Κοινωνία; Ἡ Κοινωνία καὶ τὸ Βάπτισμα εἶναι τελεταί, τὰς ὁποίας αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διέταξεν. Ἑπομένως εἶναι ὑποχρεωτικαὶ εἰς τοὺς Χριστιανούς, καὶ ὅταν τελῶνται ὅπως ὁ Χριστὸς διατάττει, χρησιμεύουσιν ὡς μέσα ἐποικοδομῆς καὶ ὠφελείας, ἀλλ' αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ δὲν ἔχουσι καμμίαν ἀξιομισθίαν, οὔτε νὰ σώσωσιν, οὔτε νὰ καταστήσωσιν τὸν ἄνθρωπον ἅγιον δύνανται. Ἑπομένως δὲν δύνανται νὰ κάμωσι τὸν ἄνθρωπον Χριστιανόν. Ἀπόδειξις τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰούδα, ὅστις ἔλαβε τὴν Κοινωνίαν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ,

Ἀλλὰ μήπως ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπὸς οὗτος διὰ τῆς ***ἁπλῆς πίστεως,*** ἤτοι, διὰ τῆς ἁπλῆς παραδοχῆς καὶ ὁμολογίας τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας; Οὐχί. Διότι τὸ πιστεύειν (τὸ ἀποδέχεσθαι δηλ. ὡς ἀληθῆ) τὴν Χριστ. θρησκείαε εἶναι μὲν εἷς τῶν ὅρων τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἄνευ τῶν δύο ἄλλων εἶναι ἐντελῶς ἀνωφελής, διότι ἁπλῆ πίστις—ἁπλῆ δηλ. διανοητικὴ ἀποδοχὴ τῆς ἀληθείας ἐπὶ τῇ βάσει ἀρκούσης μαρτυρίας—εἶναι κάτι ἀναγκαστικόν. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι λογικὸν ὄν, ὥστε θέλων καὶ μὴ θέλων, εἶναι ἠναγκασμένος νὰ παραδεχθῇ κάτι ὡς ἀληθές, ὅταν συνοδεύηται ὑπὸ ἰσχυρῶν καὶ ἀρκουσῶν ἀποδείξεων.

Οὕτω λ. χ. ἕνας πολίτης ἢ ἓν τέκνον δύναται νὰ ἀναγνωρίζῃ τὰ ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματα τῆς Πολιτείας καὶ τῶν γονέων, καὶ ὅμως νὰ μὴ ὑπακούῃ μάλιστα νὰ μισῇ αὐτούς. Τοῦτο πράττουσιν οἱ δαίμονες, οἵτινες πιστεύουσιν οὕτως εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τρέμουσιν, ἀλλ' ὅμως μισοῦσιν Αὐτὸν καὶ τὸ Εὐαγγέλιον Αὐτοῦ.

Διὰ νὰ ἦναι κανεὶς Χριστιανὸς ὑπὸ τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῆς λέξεως, ἔχει

ἀνάγκην, ἐκτὸς τῆς ἀποδοχῆς καὶ ὁμολογίας, (ἅτινα εἶναι ἀποτελέσματα τῆς γνώσεως τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν καὶ τῶν ἀποδείξεων αὐτῶν), καὶ τριῶν ἄλλων, ἤτοι ***τελείας συναισθήσεως*** τῆς ἁμαρτωλότητός του καὶ ***ἀγάπης καὶ ἐμπιστοσύνης*** πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ πρὸς τὰς διδασκαλίας Αὐτοῦ· ὅταν δὲ ἡ συναίσθησις αὕτη, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη συνοδεύωσι τὴν γνῶσιν καὶ ἀποδοχὴν καὶ ὁμολογίαν, τότε ταῦτα καθίστανται ***πίστις*** ἀληθής, ζῶσα, Χριστιανικὴ καὶ ὁ κάτοχος αὐτῆς εἶναι Χριστιανός.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία θεωρητική, δὲν περιορίζεται δηλ. εἰς ἁπλᾶς θεωρίας καὶ δόγματα, ἀλλὰ πρακτική, ἐκδηλουμένη εἰς τὴν ζωήν, ἡ πίστις πρέπει νὰ φέρῃ ***ἔργα καλά***, ἄλλως εἶναι νεκρὰ καὶ ἑπομένως ματαία.

Τούτου ἕνεκεν οὐδὲ αὐτὴ ἡ ἁπλῆ ἀκρόασις τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς προερχομένη εὐχαρίστησις δύνανται νὰ κάμωσι τινὰ Χριστιανόν, ἂν μὴ κινῶσιν αὐτὸν καὶ εἰς ἔργα καλά, τῶν ὁποίων κυριώτερα εἶναι ἡ ὑπ' αὐτοῦ δημοσία ὁμολογία τῶν Εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν καὶ ἡ γνωστοποίησις αὐτῶν καὶ εἰς τοὺς μὴ εἰδότας αὐτάς. Διότι ὑπάρχουσι πολλοί, οἱ ὁποῖοι ἀκροάζονται μὲν μετ' εὐχαριστήσεως τὰ κηρύγματα τοῦ Εὐαγγελίου, εἶναι ὅμως ἀδρανεῖς καὶ διατελοῦσιν ἐν ἀπραξίᾳ· ἀρκοῦνται μόνον μὲ τὰ ψιχία, καὶ δὲν θέλουσι νὰ ἔλθωσι νὰ καθήσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ χορτασθῶσιν ἐκ τῶν ἐπ' αὐτῆς παρατεθειμένων οὐρανίων ἐδεσμάτων.

Ὁ Χριστιανὸς εἶναι μέλος τοῦ σώματος, τοῦ ὁποίου κεφαλὴ εἶναι ὁ Χριστός. «Πάτερ,» εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς προσευχόμενος πρὸς τὸν Πατέρα του, «Πάτερ, φύλαξον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, τοὺς ὁποίους μοὶ ἔδωκας, διὰ νὰ ἦναι ἓν καθὼς ἡμεῖς. Καθὼς σύ, Πάτερ, εἶσαι ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν σοί, οὕτω καὶ αὐτοὶ νὰ ἦναι ἓν ἐν ἡμῖν.»

«Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἄμπελος, σεῖς τὰ κλήματα». «Ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ κεφαλὴ πάντων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις εἶναι τὸ σῶμά Του». «Τὰ σώματά σας εἶναι μέλη Χριστοῦ καὶ μέλη ἀλλήλων», λέγει ὁ Παῦλος. Καὶ ἀλλαχοῦ· «Ἡμεῖς εἴμεθα μέλη τοῦ σώματος Αὐτοῦ, τῆς σαρκὸς καὶ τῶν ὀστέων Αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συνδεόμενον αὐξάνει εἰς ἄνδρα τέλειον.»

Ἐνταῦθα ἔχομεν κάτι μεγαλείτερον, παρ' ὅ,τι δύναται νὰ εὑρεθῇ εἰς ἄλλην θρησκείαν. Οὐδέποτε ἐλέχθη ὅτι οἱ ὀπαδοὶ φιλοσόφου τινὸς εἶναι μέλη αὐτοῦ— οὐδέποτε ἐλέχθη ὅτι ὁ Βουδδιστὴς εἶναι μέλος τοῦ Βούδδα, ἢ ὁ Κινέζος τοῦ Κουμφουκίου. Ἀλλ' ὁ Χριστιανὸς εἶναι μέλος τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι περισσότερον παρὰ μαθητής, περισσότερον παρὰ ὀπαδός, περισσότερον παρὰ πιστός, παρὰ ἀκόλουθος, περισσότερον παρὰ ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ—περισσότερον παρ' ὅ,τι οἱαδήποτε ἀνθρωπίνη σχέσις δύναται νὰ ἐκφράσῃ. Ὁ Χριστιανὸς δὲν εἶναι ἁπλῶς σχετισμένος, συνοικειωμένος μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ συνταυτισμένος, ὡς τὰ μέλη μὲ τὸ σῶμα καὶ τὰ κλήματα μὲ τὴν ἄμπελον. Ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα, ἡ σὰρξ καὶ τὰ ὀστᾶ του εἶναι μέλη τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστιανὸς εἶναι ἐγκεντρισμένος, τρόπον τινά, ἐν τῷ Χριστῷ καὶ παρ' Αὐτοῦ λαμβάνει πᾶσαν τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ τροφὴν καὶ αὔξησιν. Ἑπομένως πρέπει νὰ ἦναι ὡς Αὐτὸς κατὰ

τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ζωήν. Πρέπει νὰ ἦναι ζῶσα ἀναπαράστασις τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ καθημερινῇ ζωῇ του, ἄλλως δὲν εἶναι ἀληθὴς Χριστιανός.

Ἐκ τῶν λεχθέντων ἐξάγεται ὅτι, ὅτι διὰ νὰ ἦναι κανεὶς ἀληθὴς Χριστιανὸς ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ:

1) ***Γνῶσιν,*** νὰ γνωρίζῃ δηλ. τὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ νὰ ἀποδέχεται αὐτὰ ὡς ἀληθῆ. Ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίσῃ κανεὶς αὐτά, πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ νὰ μελετᾷ τὸ Εὐαγγέλιον (τὴν Ἁγίαν Γραφήν), τὸ ὁποῖον περιέχει τὰ περὶ Χριστοῦ καὶ τῶν διδασκαλιῶν Αὐτοῦ, ν' ἀκροάζηται δὲ τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ, ὅπου δήποτε γίνεται.

2) Νὰ συναισθάνηται ἑαυτὸν ἁμαρτωλόν, ἔχοντα χρείαν συγχωρήσεως καὶ σωτηρίας. Νὰ πιστεύῃ δέ, νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ ἐμπιστεύηται τὸν Χριστὸν καὶ τὸ Εὐαγγέλιόν του.

3) Νὰ μὴ μένῃ ἀργὸς ἢ ἀδιάφορος διὰ τὴν κατάστασιν τῶν ἄλλων, ἀλλὰ νὰ ἐνεργῇ, νὰ πράττῃ ἔργα ἀνταποκρινόμενα εἰς τὴν γνῶσιν, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην του πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ πρὸς τὸ Εὐαγγέλιόν του. Νὰ ἐργάζηται μετὰ φόβου καὶ τρόμου ὄχι μόνον ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ὁμοίων του, ἐμφορούμενος ὑπὸ τῆς αὐτῆς πρὸς τοὺς ἄλλους ἀγάπης, ὑπὸ τῆς ὁποίας καὶ ὁ Χριστός, καὶ ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη καὶ μιμούμενος τὸ ἅγιον Αὐτοῦ παράδειγμα καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

4) Νὰ ζῇ ζωὴν ἁγίαν, ζωὴν σύμμορφον πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὰς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐργαζόμενος τὴν σωτηρίαν του μετὰ φόβου καὶ τρόμου καὶ ἐξετάζων ἑαυτὸν καθ' ἑκάστην διὰ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἐὰν ἦναι ἐν τῇ πίστει.

5) Νὰ ἀγρυπνῇ, νὰ προσεύχηται καὶ νὰ προσέχῃ ἵνα μὴ πέσῃ εἰς πειρασμὸν καὶ παγῖδα τοῦ Διαβόλου, νὰ ἦναι δὲ ἐγκρατὴς εἰς πάντα.

Φίλε ἀναγνῶστα, βεβαίως ὀνομάζεσαι Χριστιανός, ἀλλ' ἔχεις ἆρά γε καὶ τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον μόνον πραγματεύεται περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως; Ἔχεις τὸ Εὐαγγέλιόν του; Θὰ ἐπεθύμουν ἅπαντες ὅσοι φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ νὰ ἔχουν τὸ Εὐαγγέλιον Αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν των καὶ ἀκόμη εἰς τὴν τσέπην των· ὄχι εἰς κἄποιο ράφι ἢ εἰκόνισμα, χωρὶς ποτὲ νὰ τὸ ἀνοίγουν.

Ἐὰν σύ, φίλε ἀναγνῶστα, δὲν ἔχῃς ἀκόμη εἰς χεῖράς σου τὸν Θεῖον Λόγον, σπεῦσον νὰ τὸν ἀποκτήσῃς καὶ νὰ τὸν μελετᾷς καθ' ἑκάστην, παρακαλῶν συνάμα τὸν Θεὸν νὰ σὲ βοηθῇ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὄχι μόνον εἰς τὴν κατανόησιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ θελήματος Αὐτοῦ εἰς τὴν ζωήν σου. Ὅταν δὲ κατορθώσῃς τοῦτο, τότε θὰ ἦσαι τῷ ὄντι Χριστιανός. Τότε θὰ ἔχῃς ζῶσαν πίστιν, ἥτις ἐνεργεῖται διὰ τῆς ἀγάπης, καθαρίζει τὴν καρδίαν καὶ νικᾷ τὸν κόσμον. Οὗτος εἶναι ὁ μόνος τρόπος, ἡ μόνη ὁδός, ἣν ὁ Θεὸς ἐχάραξε διὰ τὸν ἄνθρωπον πρὸς δικαίωσιν καὶ σωτηρίαν. Εἴθε δὲ πᾶς ὁ φέρων τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, εἰς οἱονδήποτε κλάδον τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ καὶ ἂν ἀνήκῃ, νὰ εὕρῃ καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ὁδὸν ταύτην! Ἀμήν.

(Ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ ***Μιχαὴλ Καλοποθάκη***)

ΤΑ ΠΡΕΠΟΝΤΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ

«Τί αἰτήσωμαι;» (Μάρκ. ς'. 24)

Πόσον σπουδαία—ἴσως δὲ καὶ μοναδικὴ—ὑπῆρξεν ἡ εὐκαιρία ἡ παρουσιασθεῖσα εἰς τὴν κόρην τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ πόσον μωρῶς μετεχειρίσθη αὐτήν! Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Μαχαιροῦντος (Ἰωσήπ. 18, 5, 2), τοῦ ἐπὶ τῶν ἀποκρήμνων πρὸς τὴν Νεκρὰν Θάλασσαν βράχων φρουρίου, Ἡρώδης ὁ Ἀντίπας ἑώρταζε τὰ γενέθλια αὐτοῦ. Οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ παρευρίσκοντο, λαμπρύνοντες διὰ τῆς πλουσίας αὐτῶν ἀμφιέσεως τοῦ τυράννου τὸ συμπόσιον. Μετὰ τὰ ποικίλα ἐδέσματα ἦλθεν ἡ σειρὰ τοῦ οἴνου, καὶ ὡς κορωνὶς τῆς εὐφροσύνης μετὰ τῶν ᾀσμάτων καὶ τῆς μουσικῆς τῆς ἐποχῆς εἰσάγεται ὁ χορός· ἀλλὰ ποῖος χορός; Εἰσέρχεται μόνη μία κόρη καὶ χορεύει ἐν τῷ μέσῳ· καὶ εἶναι αὕτη θυγάτηρ τῆς γυναικός, ἥτις παραγκωνίσασα τὸν νόμιμον σύζυγον καὶ συζεύξασα ἑαυτὴν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐκείνου, κατέλαβε θρόνον μὴ ἀνήκοντα εἰς αὐτήν. Τί δύναταί τις νὰ ἀναμένῃ παρὰ τοιούτου χαρακτῆρος; Ἐχόρευσεν ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀναμφιβόλως κόρδακά τινα ἀναίσχυντον, καὶ ἤρεσεν εἰς τὸν ὑπὸ τῆς κραιπάλης ἤδη καρηβαρήσαντα θεῖόν της καὶ πατρυιόν, ὅστις ζητῶν νὰ ἐκδηλώσῃ πᾶσαν τὴν βασιλικὴν μεγαλοπρέπειαν κατὰ τὰς ἀντιλήψεις διανοίας ἀτροφικῆς ὁρκίζεται ὅτι εἰς ἀμοιβὴν τῆς εὐχαριστήσεως, ἧς ἡ κόρη ἐγένετο εἰς αὐτὸν πρόξενος, θὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν ὅ,τι ἂν ζητήσῃ μέχρι καὶ τοῦ ἡμίσεως τῆς ἐπικρατείας του. Ἰδοὺ εὐκαιρία σπουδαία καὶ σπανία! Πρέπει νὰ γείνῃ ἡ καλλίστη καὶ συμφερωτάτη χρῆσίς της. Ζητεῖ ἡ κόρη τὴν συμβουλὴν τῆς μητρὸς καὶ ἐπανέρχεται ἐνώπιον τοῦ βασιλέως ζητοῦσα τὴν κεφαλὴν ἑνὸς ἀνθρώπου! Οἵα μωρία· καὶ ὁπόσον κακοῦργος ἡ ψυχὴ ἡ σκεφθεῖσα καὶ ὑπαγορεύσασα τοιοῦτόν τι, ὁπόσον δὲ ἐσκληρυμένη καὶ ἐστρεβλωμένη καὶ αὐτὴ ἡ νεανικὴ καρδία ἡ συγκατατεθεῖσα νὰ παρουσιάσῃ τοιαύτην ἀπεχθῆ αἴτησιν! Ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ τόσα ἄλλα πράγματα καλλίτερα καὶ εὐχαριστότερα· κτήματα, χρήματα, κοσμήματα πολυτελῆ, εἰσοδήματα ἐκ φόρων, χάριτας διὰ συγγενεῖς ἢ φίλους ἢ ἔστω καὶ ἀγνώστους αὐτῇ ἀλλ᾽ ἀναξίως πάσχοντας· ἀλλ᾽ ἀντὶ τούτων πάντων ζητεῖ μίαν νεκρὰν κεφαλήν. Τοιαύτη ἡ δύναμις τοῦ πάθους· ἀποτυφλοῖ, μωραίνει, ἐξευτελίζει καὶ καταρρυπαίνει βίον καὶ χαρακτῆρα. Καὶ μέχρι σήμερον τοῦ πάθους ἡ ἀποτύφλωσις ἐξακολουθεῖ κυριαρχοῦσα εἰς τοὺς πολλούς· διότι μέχρι σήμερον οἱ ἄνθρωποι κατατρύχουσι καὶ κατατρώγουσιν ἀλλήλους. Μάτην οἱ σοφοὶ ἐζήτησαν νὰ συστήσωσιν ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην. Μάτην ὁ Εὐριπίδης ἐρωτᾷ τοὺς ταλαιπώρους βροτοὺς (Εὐρ. Ἱκ. 949—952) διατί ἀποκτῶσι λόγχας καὶ φονεύουσιν ἀλλήλους καὶ παραινεῖ νὰ παύσωσι καὶ νὰ τραπῶσιν εἰς ἡσυχίαν—συμβουλὴ καλή, ἀλλ᾽ ἡ ἐκτέλεσις ἀνθρωπίνως ἀδύνατος· τὸ πάθος ὑπερισχύει τῆς φρονήσεως ὡς πῦρ ἀναρριπιζόμενον ὑπὸ τῶν ὁρμητικῶν ἀνέμων. Μόνη τοῦ Θεοῦ ἡ χάρις δύναται νὰ κατευνάσῃ τὴν καρδίαν, μόνον τοῦ Θεοῦ τὸ Πνεῦμα δύναται νὰ κατασβύσῃ τὸ πάθος· μόνη τοῦ Θεοῦ ἡ παντοδύναμος ἐνέργεια δύναται νὰ κατανικήσῃ τὴν ἰσχυρογνώμονα μωρίαν.

Ἀλλὰ δὲν προτίθεμαι νὰ ἐνδιατρίψω ἐπὶ πλέον ἐνταῦθα εἰς τὸ ἀπεχθὲς τοῦτο

ἔργον μητρὸς καὶ κόρης· ἄλλως τε καὶ τί δύναταί τις καλλίτερον νὰ περιμένῃ ὡς καρπὸν κορδακιστικοῦ χοροῦ; -Ἀλλ᾿ ἡ πρὸς τὴν μητέρα ἐρώτησις τοῦ κορασίου «τί νὰ ζητήσω;» παρέχει ἡμῖν ἀφορμὴν νὰ σκεφθῶμεν σοβαρῶς ***περὶ προσευχῆς,*** διότι ὁμοία τις βασιλικὴ πρότασις καὶ πρὸς ἡμᾶς γίνεται, καὶ εἶναι ἄξιον νὰ σκεφθῶμεν σοβαρῶς τί πρέπει νὰ ζητήσωμεν καὶ τίνι τρόπῳ θὰ λάβωμεν τὸ αἰτούμενον.

Α΄. ***Ἡ βασιλικὴ πρότασις γίνεται καὶ πρὸς ἡμᾶς.*** Ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ἀναγινώσκομεν τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ: «Αἰτεῖτε καὶ θέλει σᾶς δοθῇ». Τί εἶναι τοῦτο εἰμὴ πρότασις ὁμοία καὶ μάλιστα ἐκτενεστέρα τῆς ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου γενομένης πρὸς τὴν θυγατέρα τῆς Ἡρωδιάδος; Θεώρησον τὸν λέγοντα· εἶναι καὶ αὐτὸς βασιλεύς· καὶ μάλιστα ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλέων· διότι εἶναι ὁ Κύριος ὁ Παντοκράτωρ, ὁ Κύριος τοῦ Σύμπαντος· οὐχὶ ὡς ὁ Ἡρώδης, ἡγεμὼν πενιχροῦ κρατιδίου τῆς Παλαιστίνης. Ὑπολόγισον τὴν γενναιοδωρίαν Του· δὲν λέγει ὡς ὁ Ἡρώδης «μέχρι τοῦ ἡμίσεως τῆς βασιλείας μου», ἀλλὰ λέγει ***«πάντα ὅσα*** προσευχόμενοι ζητεῖτε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε, καὶ θέλει γείνει εἰς ὑμᾶς» (Μάρκ. ια΄. 24)· ***«ὅσα ἂν*** αἰτήσητε παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐν τῷ ὀνόματί μου, θέλει σᾶς δώσει» (Ἰωάν. ις΄. 23)· «ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ οἱ λόγοι μου μείνωσιν ἐν ὑμῖν, θέλετε ζητεῖ ***ὅ,τι ἂν θέλητε*** καὶ θέλει γείνῃ εἰς ὑμᾶς» (Ἰωάν. ιε΄. 7). Δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεγαλειτέρα ταύτης γενναιοδωρία; Δύναται νὰ ὑπάρξῃ πρότασις σπουδαιοτέρα καὶ μᾶλλον ταύτης ἀξία προσοχῆς; τὴν ὁποίαν οὐχὶ βασιλίσκος ἐν κραιπάλῃ διατελῶν ἀφρόνως ἐκστομίζει, ἀλλ᾿ ὁ Βασιλεὺς τοῦ Σύμπαντος μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς σοβαρότητος προφέρει. Διότι τὴν πρότασιν αὐτοῦ ὁ Ἡρώδης ἠδύνατο καὶ νὰ μετατρέψῃ. Προκειμένου περὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰωάννου ἐνεθυμήθη τοὺς ὅρκους αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλικὴν ἀξιοπρέπειαν ἐνώπιον τῶν συγκαθημένων, ἐπιβάλλουσαν τὴν τήρησιν αὐτῶν· ἀλλ᾿ ἐὰν ἐτόλμα ἡ χαριτόβρυτος δεσποινὶς ἀληθῶς νὰ ζητήσῃ τὸ ἥμισυ τῆς βασιλείας, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ πανοῦργος κεφαλὴ αὐτοῦ ἐν ὅλῃ της τῇ εὐθυμίᾳ θὰ εὕρισκε τρόπον νὰ ἐκφύγῃ τὴν ἐκ τῶν ὅρκων ὑποχρέωσιν. Εἰς τὰς φλέβας αὐτοῦ ἔρρεεν, ἔστω καί πως ἠραιωμένον, τὸ αἷμα τοῦ Μεγάλου Ἡρώδου. Ἀλλ᾿ εἰς ἡμᾶς ἡ πρότασις γίνεται παρὰ τοῦ Ἁγίου τῶν ἁγίων, «εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ὑπάρχει ἀλλοίωσις ἢ σκιὰ μεταβολῆς» (Ἰακ. α΄. 17). Μάλιστα ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ ἐταπεινώθη γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ, ἀκριβῶς διὰ νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ κάμῃ τοιαύτην πρότασιν εἰς ἡμᾶς, καὶ νὰ ἔχῃ πᾶσαν τὴν ἀπαιτουμένην ἐξουσίαν ὅπως τὴν ἐκτελέσῃ. «Αἰτεῖτε, καὶ θέλει σᾶς δοθῇ». Πῶς τοιαύτη πρότασις δὲν λαμβάνεται ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν; πῶς δὲν ἠλεκτρίζει τοὺς ἀκούοντας; πῶς δὲν ἀφυπνίζει τοὺς ὑπνώττοντας; πῶς δὲν συγκινεῖ τοὺς πάσχοντας; Τὸ μέγα δυστύχημα εἶναι ὅτι ἀγνοεῖται τὸ πρόσωπον, ὅπερ κάμνει εἰς ἡμᾶς τὴν πρότασιν ταύτην, ἀγνοεῖται ἡ ἀξία Αὐτοῦ καὶ ἡ δύναμις· ἀγνοεῖται πρὸ πάντων ἡ σημασία, ἣν περικλείει ἡ πρότασις· καὶ οὕτω διὰ τοὺς πλείστους ἡ μεγάλη καὶ ἀνυπολογίστου ἀξίας πρότασις ματαιοῦται κατὰ τρόπον ὄντως ἀξιοθρήνητον.

«Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν», λέγει ὁ Χριστός. «Αἱ ἀνάγκαι ὑμῶν πολλαὶ

καὶ μεγάλαι· αἱ ἀπορίαι ὑπερβαίνουσαι τὴν δύναμιν τῆς ὑμετέρας σκέψεως· ἡ ἀδυναμία ὑμῶν ὅπως ἀπαλλαγῆτε ἀπὸ τῆς πλεκτάνης τῆς ἁμαρτίας καταφανής, καὶ ἡ ἀποτυχία τῶν ἠθικῶν ὑμῶν προσπαθειῶν ἀναπόφευκτος· ἀλλὰ παρ' Ἐμοὶ ὑπάρχει πλοῦτος διὰ τὴν πτωχείαν ὑμῶν, σοφία διὰ τὰς ἀπορίας ὑμῶν, δύναμις διὰ τὰς ἀδυναμίας ὑμῶν, ἐπιτυχία διὰ τοὺς ἀγῶνας ὑμῶν· καὶ πάντα ταῦτα ἕτοιμα, ἀναμένοντα τὴν ἐκ μέρους ὑμῶν αἴτησιν. Αἰτεῖτε λοιπόν, καὶ θέλει σᾶς δοθῇ».

Β΄. ***Τί νὰ ζητήσωμεν;*** Τί εἶναι ἄξιον νὰ ζητήσωμεν παρὰ τοιούτου πλουσίου Δοτῆρος; Οὐδεὶς βεβαίως τῶν ἀναγινωσκόντων τὰς γραμμὰς ταύτας εἶναι τοσοῦτον θηριώδης ἢ τοσοῦτον ἐπιλήσμων τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν κεφαλήν τινος, ὡς ἐὰν τοῦτο ἦτο τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς εὐτυχίας του. Οὐδεὶς ἴσως κατέχεται ὑπὸ τῆς μοχθηρίας, ἥτις δυσαρεστεῖται διὰ τὸ καλὸν τοῦ ἄλλου, ὃν θεωρεῖ ἐχθρόν, ἢ ἐπιχαίρει εἰς τὰς ζημίας αὐτοῦ, καὶ ἥτις φέρει τὸ ἄλλο ἐκεῖνο ἀποτρόπαιον ὄνομα τοῦ φθόνου· διότι ἐπὶ τέλους ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς θηριωδίας τοῦ πρώτου καὶ τῆς μοχθηρίας τοῦ δευτέρου συνίσταται μόνον εἰς τὸν βαθμὸν τῆς κακίας, οὐχὶ εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς. Ἀλλ' ἐνῷ ἴσως σπανίζουσιν οἱ τοιαῦτα ποθοῦντες καὶ οὕτως αἰσθανόμενοι, ὑπάρχουσι πλεῖστοι, οἵτινες προκειμένου νὰ ζητήσωσι κἄτι παρὰ τοῦ Θεοῦ σκέπτονται εὐθὺς κοσμικὰ ἀγαθά, πλούτη, δόξαν, τιμάς, ἀναπαύσεις, ἀπολαύσεις, ὅσα ἐπὶ τέλους ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ καὶ δὲν ἐζήτησεν ἡ ἄφρων ἐκείνη κόρη· ἀλλὰ καὶ ταῦτα δὲν εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπηλλαγμένα τοῦ βορβόρου τῶν παθῶν· διότι εἴς τε τὴν ἀπόκτησιν καὶ εἰς τὴν διατήρησιν τῶν κοσμικῶν τούτων ἀγαθῶν πρωτεῦον μέρος ἔχουσιν ἡ ἀπληστία, ἡ ἀδικία καὶ ἡ φιλαυτία. Τοιοῦτοι πόθοι, φθάνοντες καὶ μέχρι προσευχῆς, καταδεικνύουσι ψυχὴν ἕρπουσαν χαμαὶ καὶ μὴ κατανοήσασαν τὰς μεγάλας αὐτῆς ἀνάγκας καὶ τὸν ὑψηλὸν αὐτῆς προορισμόν.

Ὁ Θεμιστοκλῆς ἦτο φιλοχρήματος· ἀλλ' ὅτε μετὰ τὴν ἔνδοξον ἐν Σαλαμῖνι νίκην του μετὰ φίλου βαδίζων παρὰ τὴν ἀκτὴν καὶ θεώμενος τὰ ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἐκβρασθέντα ἐχθρικὰ πτώματα παρετήρησεν εἴς τινας αὐτῶν ὡραῖα ψέλλια καὶ στρεπτούς, ἡ ἀξιοπρέπεια ὑπερίσχυσε τῆς φιλοχρηματίας, καὶ εἶπε πρὸς τὸν φίλον: «Σκῦψε, πάρε τα διὰ τὸν ἑαυτόν σου· διότι σὺ δὲν εἶσαι Θεμιστοκλῆς» (Πλουτ. Θεμ. 18). Οὕτως, ὁπόταν ἡ ψυχὴ κατανοήσῃ καὶ ἐκτιμήσῃ τὰ μεγάλα πνευματικὰ ἀγαθά, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ ἀποκτήσῃ, αὐτὴ ἡ ἀξιοπρέπεια θὰ καταστήσῃ αὐτὴν ὑπερτέραν τῶν μικρῶν, προσκαίρων καὶ σχετικῶς μηδαμινὴν ἀξίαν ἐχόντων ὑλικῶν ἀγαθῶν.

Ζήτησον συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν σου, ἂν μὴ ἦσαι ἤδη συγκεχωρημένος. Εἰς τί θὰ σοὶ ὠφελήσωσιν ὅλα τὰ λοιπὰ ὁμοῦ, ἐὰν διαμένῃς ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἔνοχος ἐνώπιον Αὐτοῦ; Ὁ κατάδικος ἄγεται ὑπὸ συνοδίαν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς εἰς θάνατον καταδίκης αὐτοῦ, φίλος αὐτοῦ τῷ πέμπει ὡραῖον χρυσοπάρυφον ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον ἀναπτύσσεται ἐνώπιον αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ἀποστρέφει τοὺς ὀφθαλμούς· εἰς τί θὰ χρησιμεύσῃ εἰς αὐτὸν τὸ ἔνδυμα ἔστω καὶ πολυτελές; Ἕτερος φίλος τῷ πέμπει γλυκύσματα· ἀλλὰ καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀποστρέφει τοὺς ὀφθαλμούς. Ὑπάρχει, δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς τοιαύτας στιγμὰς ὄρεξις

διὰ τοιαῦτα πράγματα; Ἀλλ' ἰδού, ἄλλος φίλος, ἰσχύων αὐτὸς καὶ πολλὰ μέσα διαθέτων, ἐξασφαλίζει τὴν βασιλικὴν χάριν καὶ ἐν σπουδῇ προσερχόμενος ἐκτυλίσσει ἐνώπιον τῆς στυγνῆς συνοδίας τὸ πολύτιμον ἔγγραφον κεκοσμημένον διὰ τῆς βασιλικῆς ὑπογραφῆς. Πῶς εὐθὺς ὁ κατάδικος ἀνορθοῦται· λαμβάνει βαθεῖαν ἀναπνοὴν ἀνακουφίσεως, καὶ τὸ βλέμμα του, τὸ πρὶν ἀπαθὲς καὶ δειλόν, ἤδη ἀπαστράπτει μὲ τὸ φῶς ἀνανεωθείσης ζωῆς! Αὕτη ἀκριβῶς εἶναι ἡ θέσις παντὸς συγκεχωρημένου ἀνθρώπου. Ἐκ φύσεως πᾶς ἄνθρωπος εἶναι οὐχὶ ὑπόδικος ἀλλὰ κατάδικος· καὶ πᾶσα στιγμὴ παρερχομένη εἶναι ἓν βῆμα φέρον αὐτὸν πλησιέστερον πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καταδίκης. Εἰς τί θὰ χρησιμεύσωσιν εἰς αὐτὸν ὑλικὰ ἀγαθά, κτήματα, χρήματα, ἀπολαύσεις, ἐνῷ ὁ πέλεκυς τῆς Θείας δικαιοσύνης αἰωρεῖται ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του; Ἀλλ' ἰδοὺ ὁ μέγας ἡμῶν Φίλος, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, σπεύδει πρὸς πάντα ἁμαρτωλόν, δεικνύων τὸ ἔγγραφον τῆς ἀφέσεως. Τοῦτο μᾶς διακηρύττει τὸ Εὐαγγέλιον. «Τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας» (Ἰωάν. Α'. α'. 7)· «ὁ Χριστὸς ἐξηγόρασεν ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος κατάρα ὑπὲρ ἡμῶν» (Γαλ. γ'. 13)· «ἐξήλειψε τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον... τὸ ὁποῖον ἦτο ἐναντίον εἰς ἡμᾶς, καὶ ἀφῄρεσεν αὐτὸ ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ» (Κολοσ. β'. 14). Ζήτησον λοιπὸν συγχώρησιν. Λάβε αὐτὴν προσφερομένην. Δὲν θὰ ἡσυχάσῃς ποτέ, οὔτε θὰ ἦσαι εὐτυχὴς ἄνευ αὐτῆς.

Ζήτησον νέαν καρδίαν· ζήτησον ***χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος***. Ἔχεις ἀπόλυτον ἀνάγκην ἀνακαινίσεως, ἐὰν εἰσέτι δὲν ἀνεγεννήθης. Ὅλων τῶν κακῶν αἰτία καὶ πηγὴ εἶναι ἡ ἁμαρτωλὴ τοῦ ἀνθρώπου καρδία, ἥτις διακηρύττεται ὅτι εἶναι ἀπατηλὴ ὑπὲρ πάντα καὶ σφόδρα διεφθαρμένη (Ἰερ. ιζ'. 9)· καί, καθὼς δὲν δύναται ὁ Αἰθίοψ νὰ ἀλλάξῃ τὸ δέρμα αὐτοῦ ἢ ἡ πάρδαλις τὰ ποικίλματα αὐτῆς, οὕτω καὶ ἡ διεφθαρμένη καρδία δὲν δύναται νὰ ἐπισκευασθῇ ἢ νὰ διορθωθῇ, ἀλλ' ἀνάγκη νέας καρδίας, νέας ζωῆς, δι' ἧς μόνης εἶναι δυνατὴ ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ καὶ ἐπαισχύντου τῆς ἁμαρτίας ζυγοῦ.

Ζήτει χάριν καὶ δύναμιν, ἵνα ἀνθίστασαι κατὰ τῶν πειρασμῶν. Ὡς κατέστησε τὸν κόσμον τοῦτον ἡ ἁμαρτία, εἶναι ἔδαφος ξένον καὶ ἐχθρικὸν πρὸς τὴν ὕπαρξιν καὶ διατήρησιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Αἱ ἰδέαι τοῦ κόσμου, οἱ τρόποι του, τὰ εὐτελῆ καὶ μικρὰ ἰδανικά του, αἱ ἕξεις του καὶ τὰ ποικίλα του θέλγητρα παρουσιάζουσι μέτωπον ἡνωμένον κατὰ πάσης ἀποπείρας πρὸς ἔξαρσιν εἰς ὑψηλότερα πράγματα καὶ πρὸς ἐπιζήτησιν οὐρανίων εὐλογιῶν, καὶ παρίσταται συνεχὴς ὁ κίνδυνος μήπως καὶ ὁ συγκεχωρημένος καὶ ἀναγεγεννημένος παρασυρθῇ καὶ μολυνθῇ. Ζήτησον λοιπὸν χάριν ἐκ Θεοῦ, ἵνα ἀντιστῇς καὶ ἐνῷ προσεύχεσαι νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ ὁ Κύριος νὰ εἰσέλθῃς εἰς πειρασμόν, πρόσεξον μήπως σὺ αὐτὸς ἐπιζητεῖς τὸν πειρασμόν. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἠθέλησε νὰ ἴδῃ τί γίνεται ἐντὸς τοῦ κρατῆρος τῆς Αἴτνης· καὶ εὑρέθησαν μόνον τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ μακρὰν ἐκσφενδονισθέντα. Μὴ κύψῃς ἐντὸς τοῦ ἡφαιστείου τοῦ πονηροῦ καὶ διεφθαρμένου κόσμου· θὰ κινδυνεύσῃς νὰ καταποθῇς.

Ζήτησον εὐγνώμονα καρδίαν, ὥστε νὰ ὁμιλῇς περὶ τῆς σωτηρίας, ἣν ἐδοκίμασας. Ὁ κόσμος ἀγνοεῖ περὶ αὐτῆς· ποῖος θὰ τὸν πληροφορήσῃ; Ποῖος ἄλλος

εἰμὴ ὁ διελθὼν διὰ τῆς τοιαύτης πείρας, ὁ δυνάμενος νὰ εἴπῃ, ὥς ποτε ὁ θεραπευθεὶς τυφλὸς ἐκ γενετῆς: «Ἓν ἐξεύρω· ὅτι ἤμην τυφλός, καὶ τώρα βλέπω» (Ἰωάν. θ'. 25).

Ζήτησον αὔξησιν εἰς τὴν πίστιν, εἰς τὴν ὑπομονὴν, εἰς τὴν ἀφιέρωσιν, ἑνὶ λόγῳ εἰς «τὸν ***ἁγιασμόν,*** χωρὶς τοῦ ὁποίου οὐδεὶς θέλει ἴδεῖ τὸν Κύριον» (Ἑβρ. ιβ'. 14). ***Ζήτησον Πνεῦμα Ἅγιον.*** «Πόσῳ μᾶλλον ὁ Πατὴρ ὁ οὐράνιος θέλει δώσει Πνεῦμα ἅγιον εἰς τοὺς ζητοῦντας παρ᾽ αὐτοῦ» (Λουκ. ια'. 13).

Ὁ τοιαῦτα ζητῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ ἀπέλθῃ μὲ κενὰς τὰς χεῖρας· διότι Αὐτὸς εἶναι «πλούσιος πρὸς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν» (Ρωμ. ι'. 12).

Γ'. ***Πῶς θὰ λάβωμεν τὰ αἰτούμενα;*** Πῶς ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἔλαβε τὸ αἰτηθέν; Ἔτεινε τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ ἔλαβε τὸ φρικτὸν δῶρον. Καὶ ἡμεῖς τὴν χεῖρα πρέπει νὰ τείνωμεν, ἂν πρόκειται νὰ ***λάβωμεν*** ἐκεῖνα. τὰ ὁποῖα παρὰ τοῦ Θεοῦ ζητοῦμεν. Ἡ ψυχὴ ἔχει χεῖρα, δι᾽ ἧς μόνης δύναται νὰ λάβῃ τὰς παρὰ Θεοῦ εὐλογίας, καὶ αὕτη καλεῖται ***πίστις.***

Πίστις εἶναι τὸ ἐναντίον τῆς ἀμφιβολίας, τοῦ δισταγμοῦ, τῆς ἀνησυχίας καὶ ἀβεβαιότητος. ***Πίστευσον*** σημαίνει ***βεβαιώθητι,*** ἔσο βέβαιος.

Πίστευσον λοιπόν, ἔσο βέβαιος ὅτι ἔχεις ***ἀπόλυτον ἀνάγκην*** τῶν προειρημένων πνευματικῶν εὐλογιῶν· καὶ ἂν ὄντως ἦσαι βέβαιος, ἡ βεβαιότης αὕτη θὰ σὲ ρίψῃ εἰς τὰ γόνατα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ θὰ προσευχηθῇς ἀληθινὴν καὶ οὐχὶ τυπικὴν καὶ νεκρὰν προσευχήν.

Πίστευσον, ἔσο βέβαιος ὅτι ὁ Θεὸς ***προσφέρει*** εἰς σὲ τοῦτο, τὸ ὁποῖον σὺ ἔρχεσαι ζητῶν. Ἔσο βέβαιος περὶ τῆς ἀγαθότητος, προθυμίας καὶ ἀγάπης Αὐτοῦ· καὶ ἂν ὄντως ἦσαι βέβαιος, ἡ βεβαιότης αὕτη θὰ συντρίψῃ τὴν καρδίαν σου ἐνώπιον τοιαύτης ἀγάπης, καὶ θὰ σὲ καταστήσῃ κατάλληλον νὰ δεχθῇς τὰς εὐλογίας, ἃς ζητεῖς.

Πίστευσον, ἔσο βέβαιος ὅτι ***ὁ Χριστὸς ἐξηγόρασε διὰ σὲ*** τὰς εὐλογίας ταύτας διὰ τοῦ τιμίου Αὐτοῦ αἵματος καὶ δικαιωματικῶς μεσιτεύει ὑπὲρ σοῦ. Ἐνῷ σὺ προσεύχεσαι ἐν τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ, συγχρόνως Αὐτὸς παρουσιάζει τὰς αἰτήσεις σου πρὸς τὸν Πατέρα· διότι κάθηται ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς διὰ νὰ μεσιτεύῃ ὑπὲρ ἡμῶν (Ρωμ. η'. 34, Ἑβρ. ζ'. 25)· καὶ ἂν ὄντως ἦσαι βέβαιος, ἡ βεβαιότης αὕτη εἶναι σύγχρονος τῇ παρὰ τῷ Πατρὶ μεσιτείᾳ τοῦ Σωτῆρος σου, ἡ δὲ μεσιτεία Αὐτοῦ εἶναι πάντοτε τελεσφόρος.

Πίστευσον, ἔσο βέβαιος ***ὅτι θὰ λάβῃς,*** ὅπως ὅταν ἔχῃς συνάλλαγμα μεγάλης Τραπέζης ἐν τῇ χειρί, εἶσαι βέβαιος ὅτι ἔχεις τὰ χρήματα περὶ ὧν διαλαμβάνει ἡ συναλλαγματική. Ἔσο βέβαιος δηλαδὴ ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πιστὸς εἰς τὰς ὑποσχέσεις Αὐτοῦ· καὶ ὅτι ἐπειδὴ εἶπεν: «Ὅσα ἂν αἰτήσητε παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐν τῷ ὀνόματί μου θέλει σᾶς δώσει» (Ἰωάν. ις' 23), καὶ σὺ ζητεῖς πνευματικὰ ἀγαθὰ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀναμφιβόλως λαμβάνεις· καὶ ἂν ὄντως ἦσαι βέβαιος, σὺν τῇ βεβαιότητι ταύτῃ αἱ προειρημέναι πνευματικαὶ εὐλογίαι εἶναι ἤδη κτῆμά σου ἀναφαίρετον, καὶ ἡ χαρὰ καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ οὐρανοῦ θὰ ἐμπλήσῃ τὴν ψυχήν σου.

Ἀλλ᾽ ἐὰν μὴ ὑπάρχῃ ἡ πίστις αὕτη, ἡ προσευχὴ εἶναι ***ματαία*** καὶ ἄγονος,

Ἡ Γραφὴ λέγει τοῦτο ρητῶς: «Ἐὰν δέ τις ἀπὸ σᾶς ἦναι ἐλλιπὴς σοφίας, ἂς ζητῇ παρὰ τοῦ Θεοῦ, τοῦ δίδοντος εἰς πάντας πλουσίως καὶ μὴ ὀνειδίζοντος· καὶ θέλει δοθῇ εἰς αὐτόν. Ἂς ζητῇ ὅμως μετὰ πίστεως, ***χωρὶς νὰ διστάζῃ*** παντελῶς· διότι ὁ διστάζων ὁμοιάζει μὲ κῦμα θαλάσσης κινούμενον ὑπὸ ἀνέμων καὶ συνταραττόμενον. Διότι ***ἂς μὴ νομίζῃ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι θέλει λάβει τι παρὰ τοῦ Κυρίου*** » (Ἰακώβ. α΄. 5—7). Καὶ δικαίως· διότι ἂν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἦναι προσβολὴ καὶ ὕβρις νὰ δείξῃ τις ἀμφιβολίαν περὶ τῶν ὑποσχέσεων ἡμῶν καὶ δὲν ἀποφασίζῃ νὰ στηριχθῇ εἰς αὐτάς, πόσῳ μᾶλλον εἶναι ὕβρις ἐκ μέρους ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν, ἐὰν διστάζωμεν νὰ στηριχθῶμεν καὶ βασισθῶμεν καὶ ἐπαναπαυθῶμεν εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ρητῶς ὁ Θεὸς ὑπόσχεται καὶ διαβεβαιοῖ ἐν τῷ Λόγῳ Αὐτοῦ; Ἠρώτησάν ποτε μίαν Χριστιανὴν γραῖαν πτωχὴν καὶ ἀπαίδευτον, ἀλλὰ ἀπὸ πολλοῦ πιστεύσασαν εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ, τί θὰ ἔλεγεν ἐὰν μὲ ὅλην τὴν πίστιν της ὁ Θεὸς ἀπεφάσιζε νὰ τὴν ἀπορρίψῃ διὰ παντός. «Αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γείνῃ», εἶπεν ἐκείνη, «διότι ὁ Θεὸς εἶναι πιστὸς εἰς τὰς ὑποσχέσεις Του· ἀλλὰ καὶ ἂν ἠδύνατο νὰ γείνῃ, ὁ Θεὸς θὰ ἐζημιοῦτο πλειότερον ἐμοῦ· διότι ἐγὼ μὲν θὰ ἔχανα τὴν ψυχήν μου, Αὐτὸς ὅμως θὰ ἔχανε τὸν χαρακτῆρά Του!» Ἡ βεβαιότης ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀληθινὸς καὶ πιστὸς εἰς τὰς ὑποσχέσεις καὶ διαβεβαιώσεις Αὐτοῦ—βεβαιότης φυσικὴ καὶ λογικωτάτη—εἶναι συγχρόνως στοιχεῖον ἀναγκαιότατον διὰ τὴν ἀληθινὴν καὶ ἀποτελεσματικὴν προσευχήν.

Ἡ θύρα πρὸς τὸν Θεῖον θρόνον ἦτο κλειστή· τὴν ἔκλεισεν ἡ ἁμαρτία, ἡ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποστασία. Ἀλλ' ἦλθεν ὁ Χριστὸς καὶ διὰ τῆς θυσίας Αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἡ θύρα αὕτη ἠνοίχθη πάλιν καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐτέθη μεγάλη ἐπιγραφή, δηλοῦσα ὅτι εἶναι ***ἡ εἴσοδος ἐλευθέρα*** πλέον (Ἐφεσ. β΄. 18). Ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι θρόνος φοβερὸς δικαιοσύνης ὑπερτάτης καὶ αὐστηροτάτης, κατέστη διὰ τῆς θυσίας τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ ***θρόνος χάριτος καὶ σωτηρίας*** (Ἑβρ. δ΄. 16). Διατί διστάζεις; Διατί ἀναβάλλεις; Εἴσελθε διὰ τῆς ἀνοικτῆς θύρας καὶ πλησίασε μετὰ παρρησίας πρὸς τὸν θρόνον τῆς χάριτος. Ζήτησον ἐλευθέρως· ὁ παρακαθήμενος Σωτὴρ μεσιτεύει ὑπὲρ σοῦ. Ἔκτεινον τὴν χεῖρα τῆς πίστεως καὶ λάβε πνευματικὰ ἀγαθά, δι' ὧν σὺ αὐτὸς θὰ πλουτισθῇς καὶ εἰς τοὺς πέριξ σου θὰ διασκορπίσῃς παρηγορίαν καὶ ἐνθάρρυνσιν εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ ὁδηγίαν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς. Οὕτως ὁ βίος σου θὰ ἀποκτήσῃ ὑπερτάτην σημασίαν καὶ θὰ ἐκτελέσῃ ὑψηλὸν προορισμόν. Οὕτω θὰ καταστῇς ἀπὸ τοῦδε καὶ αἰωνίως εὐτυχής. Προσεύχου λοιπὸν καὶ ζήτει τὰ ἀξιοζήτητα! (Ματθ. ς΄. 33).

(Χριστ. Μελέται, Β΄. 383-391) ***† Ξ. Π. Μόσχου.***

—Ὁ μέγας Γερμανὸς φιλόσοφος Κάντιος ἔλεγεν ὅτι, ἐάν ποτε ἡ δικαιοσύνη ἤθελε παύσει νὰ ὑφίσταται μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, τὸ ἀνθρώπινον γένος δὲν θὰ εἶχε λόγον πλέον νὰ ἐξακολουθῇ νὰ ὑφίσταται.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΙΘΗΚΟΣ

(συνέχεια)

4. *Ἡ μαρτυρία τῆς ἀνθρωπολογίας.* Συχνάκις ἐγράφη καὶ ἐλέχθη ὅτι οἱ μᾶλλον ἀποβαρβαρωθέντες ἄγριοι, ὁποῖοι εἶναι οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς τοῦ Πυρὸς (Terra del Fuego), οἱ Bushmen τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς, οἱ Αὐστραλιανοὶ καὶ οἱ Βέδδας τῆς Κεϋλάνης, ἀντιπροσωπεύουσι τὴν ἀρχικὴν ἢ πρωϊαιτάτην τοῦ ἀνθρώπου κατάστασιν, ἥτις ἦτο κατάστασις τελείας βαρβαρότητος. Ἀλλὰ τίνα λόγον ἔχομεν νὰ ὑποθέσωμεν (διότι μόνον ἁπλῆ ὑπόθεσις εἶναι τοῦτο) ὅτι οἱ κατώτατοι τῶν ἤδη ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει διατελούντων ἀνθρώπων ὁμοιάζουσι πρὸς τὸν πρωτόπλαστον ἄνθρωπον; Οὐδένα! Ὁ ἰσχυρισμός, ἡ ὑπόθεσις αὕτη, διότι ἁπλῆ ὑπόθεσις εἶναι, ἐρρίφθη εἰς τὸ μέσον, διότι προϋποτίθεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐξειλίχθη ἐκ πιθήκου, ὅπερ εἶναι καταφανεστάτη ἀποφυγὴ τοῦ ζητήματος καὶ αὐθαίρετος παράστασις ὡς λελυμένου ἑνὸς ζητήματος εἰσέτι ἀναποδείκτου (Max Muller, 19th Century, vol. XVII).

Πρὸς ἀνασκευὴν τῆς ὑποθέσεως ἢ εἰκασίας ταύτης, ὅτι δηλ. ἡ πρωϊαιτάτη ἢ ἀρχικὴ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου ἦτο κατάστασις τελείας βαρβαρότητος, ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν δύο τινά· 1) Ἀποδείξεις καὶ παραδείγματα ἐκφυλισμοῦ ἐκ προγενεστέρας καὶ ὑψηλοτέρας καταστάσεως, καὶ 2) τὴν ἐπίσης ἀναμφισβήτητον ἀλήθειαν ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἔσχατοι τῶν ἀγρίων καὶ βαρβάρων λαῶν εἶναι ἐπιδεκτικοὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως καὶ βελτιώσεως. Ἐκφυλισμὸς λαμβάνει χώραν, ὅταν διὰ φυλετικὰς ἔριδας καὶ πολέμους τὰ ἀσθενέστερα μέρη ἀναγκάζωνται νὰ ἐκπατρισθῶσι καὶ νὰ καταφύγωσιν εἰς ἀφιλοξένους χώρας, ὅπου ἐκφυλίζονται ἕνεκεν ἐλλείψεως τροφῆς, νοσωδῶν κλιμάτων καὶ ἀφιλοξένου περιβάλλοντος. Ἀναρίθμητοι ἀποδείξεις τούτου δύνανται ν' ἀνευρεθῶσι μεταξὺ τῶν ἀγρίων τῶν νεωτέρων χρόνων εἰς διάφορα μέρη τῆς γῆς. Οἱ Φουεγιάνοι, λ. χ. οἱ κατοικοῦντες τὴν Γῆν τοῦ Πυρός, τὸ νοτιώτατον ἀκρωτήριον τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, διατηροῦσι τὰ ἐρείπια γλώσσης μεγαλοπρεποῦς καὶ πλουσίας, ἅτινα μαρτυροῦσι τὸν ἀρχαῖον προηγμένον πολιτισμόν των. Οἱ Βουσμάνοι (Bushmen) τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς εἶναι ἐκφυλισμένοι Ἰνδοί, ἐκδηλοῦσι δὲ τὸν ἀρχαῖόν των πολιτισμὸν διὰ τῶν ζωηρῶν ζωγραφιῶν καὶ εἰκόνων ἐπὶ τῶν βράχων καὶ εἰς τὰ σπήλαια, ὅπου κατοικοῦσιν. Οἱ δὲ Βέδδας εἶναι ἐκπεφυλισμένοι ἀπόγονοι ἀρχαίας τινὸς φυλῆς, ἥτις κατὰ τοὺς χρόνους τῆς εἰσβολῆς τῶν Ἀρύων εἰς Κεϋλάνην ἦτο πολὺ ἰσχυρά, ἔχουσα μάλιστα καὶ πρωτεύουσαν πόλιν. Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Αὐστραλίας προσέτι δεικνύουσιν εἰς τὰς μυστηριώδεις των ἱεροτελεστίας καὶ τὰς ἐπὶ τῶν βράχων εἰκόνας ὅτι εἶχόν ποτε διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ πολιτισμὸν ὑψηλότερον. Τὰ δὲ διεσπαρμένα ἀνὰ τὰς νήσους τῆς Πολυνησίας ὑπερμεγέθη ἐρείπια δεικνύουσιν ἔργα φυλῆς πρὸ πολλοῦ ἐξαφανισθείσης ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς.

Τὰ μεγάλα ταῦτα κτίρια εὑρίσκονται εἰς τὰς Λαδρώνας καὶ τὰς Καρολίνας νήσους καὶ ἀλλαχοῦ, οἱ δὲ σημερινοὶ κάτοικοι δὲν γνωρίζουσι τίποτε περὶ τῶν κτιρίων τούτων, τὰ ὁποῖα εἶναι μνημεῖα ἀρχαίου τινὸς λίαν ὑψηλοῦ πολιτισμοῦ.

Ἐπίσης εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν εἰς τὰ ἀδιέξοδα δάση τῆς Βραζιλίας καὶ

Γουϊάνας, ἅτινα ἤδη κατοικοῦνται ὑπὸ κτηνωδῶν, ἀγρίων ἀνθρώπων, τὸ ἔδαφος εἶναι ἐστρωμένον μὲ τεμάχια κεράμων καὶ ἀγγείων, οἱ δὲ βράχοι εἶναι κεκαλυμμένοι ὑπὸ ἀναγλύφων καὶ εἰκόνων, ἐνῷ οἱ κατοικοῦντες ἤδη τὰς χώρας ταύτας οὐδὲν γνωρίζουσι περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν ἔργων τούτων τοῦ πολιτισμοῦ.

Εἰς αὐτάς, λοιπόν, τὰς χώρας, ὅπου οἱ κατώτατοι οὗτοι ἄγριοι ζῶσιν ἤδη, εὑρίσκομεν ἀποδείξεις ἀρχαίου πολιτισμοῦ λίαν ὑψηλοῦ, ὅπερ ἀποδεικνύει ἢ ὅτι οἱ λαοὶ οὗτοι ἦσάν ποτε μᾶλλον πολιτισμένοι καὶ ἐξεφυλίσθησαν, ἢ ὅτι ἐν ἐποχῇ λίαν μεμακρυσμένῃ λαός, τοῦ ὁποίου ὁ πολιτισμὸς ἦτο πολὺ πλέον προκεχωρημένος, κατῴκει τὰς χώρας ταύτας. Εἰς ἑκατέραν δὲ περίπτωσιν τὸ συμπέρασμα εἶναι τὸ αὐτό, ὅτι δηλ. ἡ προγενεστέρα κατάστασις τοῦ λαοῦ, τοῦ κατοικοῦντος τὰς χώρας ταύτας, ἦτο μᾶλλον, καὶ οὐχὶ ὀλιγώτερον. τῆς παρούσης ἀνεπτυγμένη καὶ ἐκπολιτισμένη.

Προσέτι εὑρίσκομεν ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ κατώτατοι ἄγριοι εἶναι ἐπιδεκτικοὶ ταχείας βελτιώσεως καὶ ἀναπτύξεως.

Οἱ Φουεγιάνοι ἐξεπαιδεύθησαν ἤδη εἰς τὴν πεπολιτισμένην ζωήν, ἔχουσι δὲ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ Προσευχητάριον εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν διάλεκτον. Ὁ δὲ ἐκπολιτισμὸς αὐτῶν ἐκηρύχθη ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Δαρβίνου ὡς τὸ πλέον ἀξιοθαύμαστον κατόρθωμα!

Οἱ δὲ Bushmen ἀπεδείχθησαν ἐπιδεκτικοὶ Ἀγγλικοῦ πολιτισμοῦ καὶ παιδεύσεως ἀξιοσημειώτου· ἐδιδάχθησαν καὶ κλειδοκύμβαλον νὰ παίζουν!

Οἱ Βέδδας ἔμαθον νὰ καλλιεργῶσι τὴν γῆν καὶ ἠσπάσθησαν τὰς διδασκαλίας τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας.

Οἱ αὐτόχθονες Αὐστραλιανοὶ ἐπὶ τοσοῦτον προέβησαν εἰς τὸν πολιτισμόν, ὥστε ἔμαθον τὴν γεωργίαν καὶ εἰς γεωργικόν τινα διαγωνισμὸν ἔλαβον καὶ βραβεῖα παρὰ τῶν Εὐρωπαίων, διότι ὑπερτέρησαν εἰς τὸ ὁδηγεῖν τὸ ἄροτρον καὶ τὸ κούρευμα τῶν προβάτων. Προσέτι δ᾽ ἔμαθον νὰ ψάλλωσι μὲ ***νότες,*** καὶ νὰ παίζωσι ζατρίκιον, ὅπερ, ὡς γνωρίζομεν, εἶναι ἔξοχον κατόρθωμα ἀνθρωπίνης ἐπινοίας, τὸ δὲ παίζειν αὐτὸ ἀπαιτεῖ γνῶσιν, σκέψιν, λογισμόν, δεξιότητα καὶ ὑπομονήν. Θὰ κατώρθωνε κανεὶς ἄρά γε νὰ διδάξῃ ἕνα πίθηκον νὰ παίζῃ ζατρίκιον; Ἡ ἁπλῆ ἰδέα εἶναι γελοία, διότι εἶναι φανερὸν ὅτι ὁ πίθηκος δὲν εἶναι κάτοχος τῆς ἐλαχίστης διανοητικῆς δυνάμεως, ἢ ἄλλου τινὸς παρομοίου πλεονεκτήματος, διότι ἡ φύσις αὐτοῦ εἶναι ἐντελῶς ἀλλοία τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. Μεταξὺ δὲ τοῦ κατωτάτου ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀνωτάτου πιθήκου κεῖται χάσμα ἀγεφύρωτον, ὅπερ καὶ αὐτὸς ὁ Δαρβῖνος ἀνεγνώριζεν.

Ἔτι πλέον πρέπει νὰ ἐνθυμώμεθα ὅτι αἱ κτηνώδεις ἕξεις μεταξὺ τῶν ἀγρίων πιθανὸν νὰ μὴ ἦσαν ***πρωτογενεῖς, ἀρχηγενεῖς,*** ἀλλ᾽ ἁπλῶς ὑποδεικνύουσιν ὅτι μία φυλὴ διῆλθε διά τινος περιόδου βαρβαρότητος μετὰ τὴν παρακμὴν ἀπὸ προγενεστέρας πεπολιτισμένης καταστάσεως. Τὸ ὑπολαμβάνειν ὡς δεδόμενον, ὅτι αἱ ἄγριαι αὗται ἕξεις καὶ ἔθιμα εἶναι ἀρχέγονα, εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ λαμβάνειν αὐθαιρέτως ὡς λελυμένον ἀναποδείκτως ὁλόκληρον τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα. Ὅθεν καὶ ἡ μαρτυρία τῆς ἀνθρωπολογίας εἶναι ἐναντία τῆς θεωρίας τῆς ἐκ τοῦ πιθήκου καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου.

5. ***Ἡ μαρτυρία τῆς ἀρχαιολογίας.*** Οἱ ἀρχαιολόγοι ἔχουσι διαιρέσει τὴν προϊστορικὴν ἐποχὴν εἰς ***Σιδηρᾶν***, ***Ὀρειχαλκίνην*** καὶ ***Λιθίνην***· τὴν τελευταίαν δὲ ταύτην ὑποδιαιροῦσι πάλιν εἰς ***Παλαιολιθικὴν*** καὶ ***Νεολιθικήν***. Ὁ λόγος ἡμῶν εἶναι περὶ τῶν ἀνθρώπων τῆς πρώτης, τῆς ***Παλαιολιθικῆς,*** διότι ἦσαν σύγχρονοι μὲ τὰ ἐξαφανισθέντα μαστοφόρα ζῷα (mammalia) καὶ παρουσιάζουσι τὴν πρωϊαιτάτην εἰκόνα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁποία δὲ ἦτο τότε ἡ κατάστασις αὐτῶν εἴς τε τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικήν; Ἦσαν ἄράγε εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὁποίαν προϋποθέτει καὶ ἰσχυρίζεται ἡ θεωρία τῆς ἐκ τοῦ πιθήκου καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου; Ἡ ἀπάντησις εἶναι: ***οὐχί.***

Ἐρευνήσωμεν πρῶτον τὴν Εὐρώπην. Τὰ καλούμενα ***ὀστεοσπήλαια*** τοῦ Lesse ἐν Βελγίῳ, αἱ χαράδραι ἐν τῇ κεντρικῇ Γαλλίᾳ, καὶ τὰ ***βραχώδη καταφύγια*** ἢ αἱ ***κρύπται*** καὶ τὰ ***σπήλαια*** ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ ἅπαντα παρέχουσιν ἡμῖν ἀποδείξεις ὅτι ὁ πρωτογενὴς ἄνθρωπος ἦτο κάτοχος ***ἀξιοσημειώτου βαθμοῦ πολιτισμοῦ.*** Τὰ ἐκ τοῦ Cro-Magnon κρανία, τὰ τόσον ἐμβριθῶς περιγραφέντα ὑπὸ τοῦ Bruner Bey, δεικνύουσιν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ἦσαν λίαν εὐφυεῖς, ὅτι εἶχον ἐξημερώσει (τιθασσεύσει) τὸν ἵππον εἴς τε τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν καὶ ὅτι ἦσαν ἔμποροι μεταφέροντες πραγματείας ἐκ μεμακρυσμένων χωρῶν, διότι κογχύλια καὶ μέταλλα ἐκ λίαν μεμακρυσμένων χωρῶν εὑρέθησαν μεταξὺ τῶν ἀνακαλυφθέντων λειψάνων· τινὰ τούτων ὑποτίθεται ὅτι εἶχον μεταφερθῇ εἰς Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν ἐκ τῆς νήσου Οὐάϊτ, ὅπερ εἶναι ἔνδειξις ἢ ὅτι ἡ νῆσος αὕτη ἦτο ποτὲ ἡνωμένη γεωγραφικῶς μετὰ τῆς Γαλλίας, ἢ ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῆς παναρχαίας ἐκείνης ἐποχῆς ἦσαν καὶ ***ναυτικοί.*** Τὰ εἰς τὰ σπήλαια τῆς Κεντρικῆς Γαλλίας εὑρεθέντα λείψανα δεικνύουσιν ὅτι κατὰ τὴν πρωϊαιτάτην ἐκείνην ἐποχὴν οἱ ἄνθρωποι ἐγνώριζον καὶ τὴν ραπτικήν, μεταχειριζόμενοι ἀντὶ βελόνης καλῶς ἐπεξειργασμένα ὀστᾶ. Ἐπὶ πλέον αἱ ἀνακαλύψεις αὗται εἰς τὸ σπήλαιον Duruthy ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ πρωτογενεῖς ἐκεῖνοι ἄνθρωποι μετεχειρίζοντο καὶ χειρόκτια! Αἱ γυναῖκες αὐτῶν προσέτι ἐστόλιζον τὸν τράχηλον αὐτῶν μὲ εἶδος περιδεραίων, ὅπως παρίστανται γεγλυμμένα ἐπὶ ὀστῶν ἀνακαλυφθέντων εἰς τὰ ***Δαγγέρεια*** λεγόμενα ***ἀγγεῖα.***

Ἀλλὰ τὸ περιεργότατον καὶ ἐκπληκτικώτατον πάντων εἶναι τὸ ἑξῆς: Ὅτι οἱ πανάρχαιοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ἦσαν καὶ καλλιτέχναι ***λίαν ἀξιοσημειώτου ἱκανότητος,*** διότι εὑρέθησαν εἰκόνες τοῦ Μαμούθ, τοῦ Οὔρνς καὶ τῆς Ταράνδου ἐπὶ κεράτων καὶ πλακῶν ἐκ σχιστολίθου γεγλυμμέναι, κατὰ δὲ τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτῶν ταύτην ἐπιτηδειότητα ὑπερτέρουν κατὰ πολὺ τοὺς διαδόχους αὐτῶν, οἵτινες ἔζησαν κατὰ τὴν Νεολιθικὴν ἐποχήν. Τόσον μεγάλη ἦτο ἡ ἐπιτηδειότης τῶν ἀρχαίων τούτων ἀνθρώπων εἰς τὴν γλυπτικήν, ὥστε ὁ Boyd Dawkins λέγει περὶ τῆς ὑπεροχῆς αὐτῶν ταύτης ὅτι «καὶ αὐτὸς ὁ ἐπιτηδειότατος ἀγαλματοποιὸς τῶν νεωτέρων χρόνων δὲν θὰ ἐπετύγχανε πιθανὸν πλειότερον αὐτῶν, ἐὰν αἱ ὕλαι, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔμελλε νὰ σκαλίσῃ τὰ ἀντικείμενα αὐτοῦ, ἦσαν βράχοι καὶ ὀστᾶ.

Τελευταῖον, ἡ ἀρχαιολογία ἀποκαλύπτει εἰς ἡμᾶς ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῆς παναρχαίας ἐκείνης ἐποχῆς εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν ἐπρέσβευον καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς! διότι τὰ κυνηγετικὰ ὅπλα τῶν ἀποθνησκόντων συνεθάπτοντο μετὰ

τῶν νεκρῶν σωμάτων των, ἵνα οὕτως οἱ μεταστάντες εἰς τὸν ἄλλον κόσμον νὰ δύνανται νὰ τὰ μεταχειρίζωνται ἐκεῖ κυνηγοῦντες! Ἄς στρέψωμεν τώρα τὴν προσοχήν μας πρὸς τὴν Βόρειον Ἀμερικήν. Τὰ ἀρχαιότατα ἀνθρώπινα λείψανα, τὰ ἐκεῖ ἀνακαλυφθέντα ὑπὸ τῆς γεωλογίας, εἶναι τὰ εὑρεθέντα μεταξὺ τῶν Βραχωδῶν Ὀρέων καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ εἰς τὰς Πολιτείας τῆς Καλιφορνίας καὶ τῆς Ἰνταχὼ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἰς τὰ **χαλικώδη** στρώματα, τὰ ἀπαντώμενα ἔν τε ἐν τῇ Πλειοκαίνῳ καὶ ἐν τῇ Πλειστοκαίνῳ ἐποχῇ. Τὰ στρώματα ταῦτα παρέσχον ἡμῖν λίαν ἐνδιαφέροντα εὑρήματα ἀνθρωπίνης χειροτεχνίας, ὡς λ. χ. λιθίνων ἰγδίων μετὰ τῶν κοπάνων αὐτῶν εὐφυεστάτης κατασκευῆς, καταλλήλων πρὸς κοπάνισιν χονδροειδῶν τροφίμων ὑλῶν εἰς μεγάλην ποσότητα. Προσέτι λίθινα ὅπλα καὶ στολίδια, καὶ καλῶς ἐπεξειργασμένας εἰκόνας παριστώσας μορφὰς ἀνθρωπίνους.

Ἐκ πάντων τούτων καταφαίνεται ὅτι οἱ ἀρχαιότατοι ἄνθρωποι εἴς τε τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν δὲν ἦσαν διόλου ἀποβαρβαρωμένοι, ἀλλ᾽ εἶχον προχωρήσει ἀρκετὰ εἰς τὸν πολιτισμόν. Ἐκτὸς τούτου, εἰς τὰ λείψανα ταῦτα οὐδεμία εὑρίσκεται ἔνδειξις πείθουσα ἡμᾶς ὅτι πρόκειται περὶ πρωτογενοῦς ἢ ἀρχαϊκῆς καταστάσεως ἀνθρωπίνης κοινωνίας· ἀπ᾽ ἐναντίας τὰ κρανία τῶν πρωϊαιτάτων ἀνθρώπων, τὰ ὑπὸ τῆς γεωλογίας εὑρεθέντα δεικνύουν ὅτι οἱ κάτοχοι τούτων δὲν ἦσαν ὁμοιότεροι πρὸς τὰ κτήνη ἢ οἱ ζῶντες ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ἄνθρωποι καὶ ὅτι ἡ πρωϊαιτάτη κατάστασις τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας δὲν ἦτο κατάστασις βαρβαρότητος (ὡς ἰσχυρίζονται οἱ ὀπαδοὶ τῆς θεωρίας τῆς ἐκ τοῦ πιθήκου καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου). Κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Καθηγητοῦ Πφάφ (Pfaff) ἡ διάπλασις τοῦ σκελετοῦ καὶ ἰδίως ἡ τοῦ κρανίου τοῦ πρωτογενοῦς ἀνθρωπίνου πληθυσμοῦ δὲν παρέχει ἡμῖν τὸ ἐλάχιστον δικαίωμα νὰ θέσωμεν αὐτοὺς εἰς κατώτερον ἐπίπεδον πλησιέστερον πρὸς τὰ κτήνη παρ᾽ ὅ,τι εἶναι ἡ πλειονότης τῶν σημερινῶν φυλῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁ δὲ τρόπος τοῦ ζῆν καὶ ἡ ἱκανότης τοῦ ἐργάζεσθαι δὲν παρέχουσιν ἡμῖν τὸ ἐνδόσιμον νὰ θεωρῶμεν αὐτοὺς ὡς καταγομένους ἐξ ἄλλης τινὸς ῥίζης εἰμὴ ἐξ ἐκείνης, ἐξ ἧς καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς κατάγονται.

(ἕπεται τὸ τέλος) † **Μιχαὴλ Καλοποθάκης**

— Διάσημος ἱεροκῆρυξ συνείθιζε νὰ λέγῃ: «Ὁ λύχνος δὲν ὁμιλεῖ ἀλλὰ μόνον λάμπει· ὁ φάρος δὲν ὁμιλεῖ ἀλλὰ μόνον φωτίζει τοὺς ναυτιλλομένους. Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ βίος τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ ἦναι «φῶς λάμπον», τὸ ὁποῖον νὰ βλέπῃ ὁ γείτων του καὶ νὰ ἐννοῇ τί θὰ ᾽πῇ Χριστιανισμός. Τὰ ἔργα, ἡ ἁγία ζωή, εἶναι πολὺ πειστικωτέρα ἀπὸ τὰ λόγια. «Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

Η ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΣ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Ἡ ἄσκησις τῆς πίστεως.

Εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτὸ πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν τὸ μεγαλήτερον ἐξ ὅλων τῶν μυστηρίων: *τὴν πίστιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου.*

1. *Ὀφείλομεν νὰ λάβωμεν τὴν πίστιν.*

«Χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον· οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται». (Ἐφεσ. β'. 8—9).

«Τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Β'. Πέτρ. α'. 1).

Τὰ δύο ἀνωτέρω χωρία μᾶς λέγουν ὅτι ἡ πίστις εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ. Πρέπει λοιπὸν νὰ τὴν λάβωμεν ἀπὸ Αὐτόν. Ἡ πίστις, τὴν ὁποίαν λαμβάνομεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, εἶναι ὅπως εἴδομεν «*ἡ πλήρης ἀσφάλεια τῆς πίστεως*» παραχωρηθεῖσα εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι χωρὶς νὰ ὑπολογίζουν ἢ νὰ διστάζουν, πιστεύουν εἰς ὅλας τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀνταμοιβή, ἥτις δίδεται εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐκζητοῦν τὸν Κύριον μὲ ὅλην των τὴν καρδίαν. Πολλοὶ τὴν ἀποκαλοῦν «*μαρτυρίαν τοῦ Πνεύματος*»· ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς ἀναφέρει μίαν «χαρὰν ἀνεκλάλητον καὶ ἔνδοξον» (Α'. Πέτρ. α'. 8) καὶ μίαν «εἰρήνην ὑπερέχουσαν πάντα νοῦν» (Φιλιπ. δ'. 7)· μᾶς ἀποκαλύπτει μίαν «ἀγάπην, ὑπερβαίνουσαν πᾶσαν γνῶσιν» (Ἐφεσ. γ'. 19) καὶ μίαν «ἐλπίδα βεβαίαν» (Β'. Κορινθ. α'. 6). Τὸ ἴδιον συμβαίνει μὲ τὴν πίστιν. Ὀφείλομεν νὰ τὴν λάβωμεν ὡς ἓν δῶρον εἰδικὸν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ πρέπει συνεχῶς νὰ ἀναμένωμεν ἀπὸ Αὐτόν, νὰ ἔχωμεν ἀκατάλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς Αὐτόν, ὥστε νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν πολύτιμον αὐτὴν πίστιν, ἥτις θὰ μᾶς κάμῃ ἱκανοὺς νὰ πιστεύωμεν ἐνσυνειδήτως.

2. *Ὀφείλομεν νὰ κρατῶμεν σταθερῶς τὴν πίστιν.*

«Ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν» (Α'. Τιμόθ. α'. 19).

Ὁ ἐχθρὸς τῶν ψυχῶν διαρκῶς προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἀφαιρέσῃ αὐτὴν τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεόν. Πρέπει νὰ προσέξωμεν εἰς τοῦτο καὶ νὰ ἀγρυπνῶμεν συνεχῶς, μήπως στερηθῶμεν αὐτὸ τὸ πολύτιμον ἀγαθόν, δηλαδή, τὴν ἱκανότητα τοῦ πιστεύειν ἀπολύτως. Ἂς κρατῶμεν λοιπὸν στερεῶς αὐτὸν τὸν πολύτιμον θησαυρόν, αὐτὴν τὴν ἁπλῆν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν Ἰησοῦν, τὴν ὁποίαν τὸ ἅγιον Πνεῦμα μᾶς ἐνέπνευσεν, διότι αὐτὴ εἶναι ἡ προστασία καὶ ἡ βοήθειά μας.

3. *Ὀφείλομεν νὰ χρησιμοποιῶμεν τὴν πίστιν.*

«Ἔχετε πίστιν Θεοῦ» (Μάρκ. ια'. 22).

Ἡ πίστις μας πρέπει νὰ ἦναι ἐνεργητική. Τίποτε δὲν εἶναι περισσότερον ἐπικίνδυνον διὸ τὴν πνευματικὴν ζωὴν ἀπὸ τὸ νὰ νομίζωμεν ὅτι αἱ πνευματικαὶ

εὐλογίαι ἔρχονται ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ὅτι τίποτε ἄλλο δὲν ἔχομεν νὰ κάμωμεν εἰμὴ νὰ μένωμεν ἀδρανεῖς περιμένοντες τὴν κίνησιν τοῦ ὕδατος, ὅπως ὁ παραλυτικὸς παρὰ τὴν κολυμβήθραν τῆς Βηθεσδᾶ (Ἰωάν. ε'. 1).

Δὲν πρέπει νὰ περιοριζώμεθα μόνον εἰς τὸ νὰ διατηρῶμεν ἐκεῖνο, ὅπερ κατέχομεν. Πρέπει νὰ ἀσκῶμεν τὴν πίστιν μας καὶ νὰ πιστεύωμεν διαρκῶς περισσότερον εἰς τὴν δύναμιν τῆς σωτηρίας καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ ἐν Χριστῷ. Ἐὰν ὁ Διάβολος θέτῃ ἐμπόδια εἰς τὸν δρόμον μας ἀνυπέρβλητα, ἡ πίστις μας πρέπει νὰ ἦναι ἱκανὴ νὰ τὰ ὑπερπηδήσῃ.

Ἂς λέγωμεν εἰς τὸν Θεόν, ὅπως ὁ Ἰακώβ: «Δὲν θὰ σὲ ἀφίσω νὰ φύγῃς ἂν δὲν μὲ εὐλογήσῃς». Ἂς ἐπιμένωμεν παρακαλοῦντες, ὡς οἱ μαθηταὶ εἰς Ἐμμαούς: «Μεῖνον μὲ ἡμᾶς». Ἂς λέγωμεν μὲ ταπεινοφροσύνην: «Πιστεύω, Κύριε· βοήθει μοι ἐν τῇ ἀπιστίᾳ μου».

Ἂς ἀσκῶμεν τὴν πίστιν μας πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὸ πνεῦμά μας, εἰς τὰς σκέψεις μας, εἰς τὰς πράξεις μας ὅλην τὴν ἡμέραν, ὥστε νὰ ἐκριζωθῇ ἀπὸ τὴν καρδίαν μας κάθε τι ὅπερ δὲν ἐφύτευσεν Ἐκεῖνος.

4. *Ὀφείλομεν νὰ διακηρύττωμεν τὴν πίστιν ἡμῶν.*

«...παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει» (Ἰούδα 3).

Ἡ διακήρυξις τῆς πίστεως εἶναι ἱερὰ ὑποχρέωσις τοῦ Χριστιανοῦ καὶ τῆς Χριστ. Ἐκκλησίας—ἡ κήρυξις τῆς ἀνάγκης τῆς μετανοίας πρὸς τὸν Θεόν. Τὸ κριτήριον κάθε κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι ἡ ἱκανότης τοῦ νὰ παρουσιάζῃ καὶ νὰ καταδεικνύῃ τὴν ἁπλότητα τοῦ δρόμου τῆς πίστεως. Πολλοὶ Χριστιανοί, ἀντὶ νὰ διακηρύττουν «τὴν εἰς τὸν Θεὸν μετάνοιαν καὶ τὴν πίστιν εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν» (Πράξ. κ'. 21), ἁπλῶς καὶ μόνον διακηρύττουν μίαν ἀόριστον μετάνοιαν καὶ ἓν εἶδος θαυμασμοῦ διὰ τὸν Χριστόν. Μεταξὺ τῶν δύο εἰδῶν κηρύγματος ὑπάρχει χάσμα μέγα.

Ὁ πρῶτος τρόπος τοῦ βλέπειν τὰ πράγματα σημαίνει ταπείνωσιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ νὰ ἐξυψωθῇ ὁ Χριστός, ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Ὁ δεύτερος τρόπος ἐξαίρει τὴν δῆθεν ἱκανότητα τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ νὰ βελτιωθῇ μόνος του καὶ τοιουτοτρόπως παραμερίζει τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Ἐνῷ ὁ Θεὸς ἀποδεικνύει τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην Του ἐν τούτῳ, ὅτι ὅταν ἤμεθα ἔτι ἁμαρτωλοί, ἔστειλε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ τὸν μονογενῆ διὰ νὰ μᾶς λυτρώσῃ.

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος εἶναι ἁμαρτωλὸς καὶ ἐπαναστάτης ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, δὲν ὑπάρχει ἄλλη ἐλπὶς δι' αὐτὸν εἰμὴ νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Χριστὸν ἐν μετανοίᾳ καὶ συναισθήσει τῆς ἀπελπιστικῆς του θέσεως, διὰ νὰ λάβῃ διὰ τῆς πίστεως τὴν χάριν καὶ τὴν συγγνώμην Αὐτοῦ. Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην εἰμὴ μόνον τῆς πίστεως εἰς Ἐκεῖνον, καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς ζητεῖ Ἐκεῖνος παρ' ἡμῶν. Πιστεύομεν εἰς τὴν ἀγάπην Του, διότι γνωρίζομεν ὅτι εἶναι ἕτοιμος νὰ μᾶς δεχθῇ καὶ βασιζόμεθα ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς Ἐκεῖνον καὶ ἀκολουθοῦμεν τὰ βήματά Του.

Κανεὶς δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ διδάξῃ τὸν δρόμον τῆς πίστεως, ἂν προηγου-

μένως δὲν ἔχῃ πειραματισθῇ προσωπικῶς καὶ δὲν ἔχῃ γνωρίσει ὁ ἴδιος τὸν δρόμον αὐτόν. Αἱ ψυχαί μας πρέπει νὰ ἦναι τόσον γεμᾶται ἀπὸ τὴν γλυκύτητα, τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἁπλότητα τῆς πίστεως, ὥστε οἱ λόγοι μας νὰ ἦναι ἡ ἀπόδειξις τῆς ἐν ὑμῖν ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τότε θὰ δυνηθῶμεν νὰ δείξωμεν εἰς ἄλλους τὸν δρόμον τῆς πίστεως καὶ τῆς σωτηρίας.

5. *Ὀφείλομεν νὰ καλλιεργῶμεν τὴν πίστιν.*

«Μιμεῖσθε τὴν πίστιν των» (Ἑβρ. ιγ'. 7).
«Δίωκε πίστιν». (Α' Τιμόθ. ς'. 11).

Καὶ ἀφοῦ ἀκόμη ἐπιτύχωμεν καὶ λάβωμεν αὐτὸ τὸ πολύτιμον δῶρον τοῦ Θεοῦ, ὀφείλομεν νὰ ἐξακολουθήσωμεν νὰ τὸ ζητῶμεν εἰς μεγαλειτέραν κλίμακα. Ἡ πρόοδος καὶ ἡ εὐστάθεια λείπουν πολὺ συχνὰ ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Περὶ ἑνὸς μεγάλου Χριστιανοῦ τῆς ἐποχῆς μας ἐλέγετο ὅτι ὅλη του ἡ ζωὴ ἦτο διαρκὴς προσπάθεια πρὸς μίαν πληρεστέραν ἀνάπτυξιν τῆς πίστεώς του. Ἐζήτει τὴν πνευματικὴν αὔξησιν, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς δίδει. Ἡ πίστις του ἦτο ἀκλόνητος καὶ ἄγρυπνος. Ἐπίστευεν εἰς ὅλας τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ καὶ προσεπάθει διὰ τῆς προσευχῆς νὰ τὰς ἴδῃ πραγματοποιουμένας εἰς τὴν ζωήν του.

6. *Ὀφείλομεν νὰ προσευχώμεθα μὲ πίστιν.*

«Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε καὶ ἔσται ὑμῖν». (Μάρκ. ια'. 24).

Ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ τῆς προσευχῆς, ἥτις ζητεῖ κάτι καὶ τῆς προσευχῆς τῆς πίστεως. Ἂν καὶ ἡ ζωηρὰ ἐπιθυμία εἶναι ἓν τῶν στοιχείων τῆς ἀποτελεσματικῆς προσευχῆς, ἐν τούτοις ὅμως δὲν θὰ φέρει ἡ προσευχὴ ἀποτέλεσμα, ἂν μείνῃ μόνον μὲ αὐτὸ τὸ στοιχεῖον. Πρέπει νὰ ἐμπνέεται καὶ ἀπὸ πίστιν, διὰ νὰ λάβῃ τὴν εὐλογίαν, τὴν ὁποίαν ζητεῖ.

Ἡ προσευχὴ πρέπει νὰ ἔχῃ ὡς κινητήριον δύναμιν τὴν πίστιν. Προσευχὴ εἴτε κατ' ἰδίαν εἴτε καθ' ὁμάδας ψυχῶν ἀληθῶς πιστῶν δημιουργεῖ μίαν ἀτμόσθαιραν πίστεως. Ποσάκις αἱ συγκεντρώσεις διὰ συμπροσευχὴν στεροῦνται αὐτῆς τῆς ἁγίας ἀτμοσφαίρας τῆς πίστεως, καὶ ἑπομένως μένουν χωρὶς ἀποτέλεσμα. Ὅταν ἀποβλέπωμεν εἰς τὸν Θεὸν μὲ ἐμπιστοσύνην, ὅσον ἀδύνατος καὶ ἂν ἦναι αὐτη, ἀνανεώνει τὰς δυνάμεις μας. Ὅπως ὁ ἀετός, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἀνυψούμεθα ὀλίγον κατ' ὀλίγον μὲ τὰ εὐλογημένα πτερὰ τῆς πίστεως, καὶ ἀνακαλύπτομεν ὅτι ὄχι μόνον ὁ κόσμος καὶ αἱ ματαιότητες αὐτοῦ εἶναι μακρὰν ὑποκάτω μας, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐξαφανίζονται αἱ ἀμφιβολίαι, οἱ φόβοι καὶ αἱ δυσκολίαι μας.

7. *Ὀφείλομεν νὰ ἤμεθα στερεῶς θεμελιωμένοι ἐπὶ τῆς πίστεως.*

«Ὑμεῖς δὲ ... τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτούς» (Ἰούδα ἐδ. 20).

Τὸ θεμέλιον ὅλης τῆς ὑπάρξεώς μας πρέπει νὰ ἦναι ἡ πίστις εἰς τὸν Θεόν. Κάθε ἐνέργειά μας, κάθε λεπτομέρεια τῆς ζωῆς μας, πρέπει νὰ ἦναι θεμελιω-

μένη ἐπὶ τῆς πίστεως ἥτις τολμᾷ νὰ πιστεύῃ συνεχῶς, ὅτι ὁ Θεὸς δέχεται πᾶν ὅ,τι προσφέρομεν. Ἂς πλησιάζωμεν μὲ ἐμπιστοσύνην, ἂς καταθέτωμεν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τὴν προσφορὰν τῆς πίστεώς μας· ἂς πιστεύωμεν σταθερῶς ὅτι ὁ Θεὸς ἀποδέχεται τὴν προσφοράν μας καὶ θέτει ἐπ᾿ αὐτῆς τὴν σφραγῖδά Του. Τότε ἡ ἀσκουμένη κατ᾿ αὐτὸν τὸν τρόπον πίστις θὰ μᾶς πληροῖ μὲ μίαν χαρὰν τελείαν. Ὁ Θεὸς ἀναγνωρίζει αὐτὴν τὴν πίστιν καὶ ἀπαντᾷ εἰς αὐτήν. Ἔχομεν ἀνάγκην τοιαύτης πίστεως καθημερινῶς, ἐνῷ παρουσιάζωμεν εἰς τὸν Κύριον τὴν θυσίαν τοῦ αἴνου, τῆς λατρείας καὶ τῆς ὑπηρεσίας μας. Ὅταν ἔχωμεν τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ Θεὸς βλέπει, ἀκούει καὶ δέχεται εὐνοϊκῶς τὴν αἴτησίν μας, αὐτὴ ἡ ἐμπιστοσύνη κάμνει νὰ καταβῇ ὁ οὐρανὸς εἰς τὰς καρδίας μας. Ἂν ὅλη μας ἡ ὑπηρεσία, ἕως καὶ εἰς τὰς παραμικρὰς λεπτομερείας της, ἔχῃ προσφερθῆ μόνον πρὸς τὸν Θεόν, ἐὰν διὰ τῆς πίστεως βλέπωμεν νὰ γίνεται ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὸν Κύριον, τότε ἀσφαλῶς θὰ ζῶμεν εἰς ἐπίγειον οὐρανόν, καὶ τότε ὅλον μας τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον θὰ βασίζεται ἐπὶ τῆς ἁγίας μας πίστεως, θὰ παραγάγῃ καρποὺς σταθερούς. Ἂς προσέξωμεν ὅμως, διότι πολλάκις ἡ ἐνεργητικότης μας περιστρέφεται εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ἐγὼ καὶ ἐμπνέεται ἀπὸ ζῆλον ἐγωϊστικόν.

Ἀλλ᾿ ὅταν, μὲ τὴν πίστιν, ἥτις ἐξαγνίζει, ἡ ὅλη ἀπασχόλησις τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς, τὸ θεμέλιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου κτίζομεν, εἶναι μία εἰλικρινὴς ἐμπιστοσύνη, ὅτι ὁ Θεὸς ἀποδέχεται τὴν ἐργασίαν μας, τότε τὸ ἔργον μας δύναται νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὴν δοκιμασίαν τοῦ πυρός, τὸ ὁποῖον ἡ Γραφὴ μᾶς λέγει ὅτι θὰ δοκιμάσῃ τὸ ἔργον παντὸς ἀνθρώπου (Α΄. Κορινθ. γ΄. 13).

Εἰς προηγούμενα κεφάλαια τῆς μελέτης αὐτῆς μᾶς ἐδόθη πολλάκις ἀφορμὴ νὰ τονίσωμεν ὅτι ἡ πίστις δὲν συνίσταται εἰς μίαν εὔκολον ἐμπιστοσύνην, ἥτις δὲν δεσμεύει καθόλου ἐκεῖνον, ὅστις τὴν ἔχει. Τοὐναντίον, ὅταν πιστεύωμεν σταθερῶς εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θείου Λόγου, ὅταν ἐμπιστευώμεθα εἰλικρινῶς καὶ ὁλοκλήρως εἰς τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπερ ἐχύθη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, καὶ εἰς τὸν ζῶντα Χριστόν, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀσκῶμεν συνεχῶς τὴν πίστιν ἡμῶν καὶ νὰ ἀναμένωμεν ἀπὸ Ἐκεῖνον κάθε στιγμὴν τὰ πάντα.

Ἂς προσέξωμεν λοιπὸν νὰ κτίσωμεν τὸν οἶκόν μας ἐπὶ τοῦ σταθεροῦ θεμελίου τῆς πίστεως, διὰ νὰ λαμβάνωμεν εὐλογίας διὰ τῆς πίστεως, νὰ ζῶμεν διὰ τῆς πίστεως, νὰ βαδίζωμεν διὰ τῆς πίστεως, νὰ προσευχώμεθα διὰ τῆς πίστεως. Διότι αὐτὸς εἶνε ὁ μόνος δρόμος, ὃν ἐχάραξεν ὁ Θεός, ὁ μόνος δρόμος, ὅστις θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν εἰρήνην, τὴν χαρὰν καὶ τὴν πλήρη σωτηρίαν.

A. PAGET WILKES.

(Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, ὑπὸ ***Δημ. Μαγκριώτου*** Δ. Νομ).

ΤΕΛΟΣ

— Ἡ θεότης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν ἀποδεικνύεται μαθηματικῶς. Ἐπιβάλλεται εἰς τὸ λογικὸν καὶ τὴν συνείδησιν.

— Εἰς τὰ πνευματικὰ ζητήματα ὁδηγός μας ἂς ἦναι ἐκεῖνα, ἅτινα ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὰς Ἱερὰς Γραφάς.

Η ΑΛΗΘΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑ

«Κάμετε λοιπὸν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας» (Ματθ. γ΄. 8).

Μία μόνη ὁδὸς ὑπάρχει διὰ νὰ ἀποδείξωμεν τὴν μετάνοιάν μας ἀληθῆ καὶ γνησίαν, εἶναι δὲ αὕτη ἡ ὁδὸς τῆς ἐμπράκτου ἐπιστροφῆς ἀπὸ τοῦ ἁμαρτωλοῦ βίου εἰς τὸν ἐνάρετον καὶ ἅγιον. Τὸ νὰ διακηρύξωμεν ἁπλῶς εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅτι μετενοήσαμεν δὲν ἀρκεῖ, διότι οἱ ἄλλοι περιμένουν ὄχι νὰ ἀκούσουν τὴν ὁμολογίαν τῆς μετανοίας ἡμῶν, ἀλλὰ νὰ ἴδουν τὴν ἀπόδειξιν αὐτῆς εἰς τὰς πράξεις μας. Ὑποθέσωμεν ὅτι συγκινεῖταί τις τὴν Κυριακὴν ἀπὸ τὸ κήρυγμα ἐπ᾿ ἐκκλησίας καὶ ὁμολογεῖ τὰς ἁμαρτίας του, ἀλλὰ τὴν Δευτέραν εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρωΐας ἐπανέρχεται εἰς τὰς ἁμαρτωλάς του ὁδούς· ποῖος θὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ὁμολογίαν του, τὴν ὁποίαν ἔκαμε τὴν Κυριακήν; Οὐδείς. Εἶναι ἀνάγκη ὁ μετανοήσας τὴν Κυριακὴν νὰ ἀρχίσῃ νὰ ζῇ νέαν ζωὴν τὴν Δευτέραν, διότι οὕτω μόνον ἡ μετάνοιά του ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι γνησία καὶ ἔχει πραγματικὴν ἀξίαν.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν μετανοοῦν οὔτε ὅλοι εἶναι ἐνάρετοι, πλὴν ὅλοι γνωρίζουν τὶ εἶναι ἀρετὴ καὶ ποία εἶναι ἡ γνησία μετάνοια. Πρῶτοι οἱ πονηροὶ καὶ οἱ κακοὶ θὰ καταβοήσουν καὶ θὰ μεμφθοῦν ἐκεῖνον, ὅστις μετενόησεν ἀνειλικρινῶς καὶ δὲν μετέβαλε ποσῶς τρόπον ζωῆς. Πρῶτοι αὐτοὶ θὰ τὸν κατηγορήσουν καὶ θὰ τὸν εἰρωνευθοῦν, ὅταν ἴδουν ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ περιπατῇ εἰς τὰς παλαιάς του ὁδούς. Οἱ πονηροὶ ἄνθρωποι ὄχι μόνον γνωρίζουν τί εἶναι τὸ καλόν, ἀλλὰ καὶ ἀπονέμουν πολλοὺς ἐπαίνους εἰς τὸν γνήσιον Χριστιανισμόν.

Ἡ μετάνοια ἐκείνη, ἥτις δὲν γεννῇ εἰμὴ ὀλίγην μόνον προσωρινὴν συγκίνησιν, ὀλίγα δάκρυα, σπασμωδικήν τινα μεταμέλειαν καὶ μικρόν τινα φόβον, ἐρχόμενον ὡς ἀστραπὴν ἀπὸ τὴν χώραν τῆς αἰωνιότητος καὶ ἀποκαλύπτοντα εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν θέσιν του καὶ τοὺς κινδύνους του, ἵνα ἀπομακρύνῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰς ὁδοὺς τῆς ἁμαρτίας καὶ τὸν φέρῃ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ, ἡ τοιαύτη μετάνοια εἶναι ἀναξία τοῦ ὀνόματος. Οὐδεὶς πρέπει νὰ ἦναι τόσον μωρός, ὥστε νὰ ὑπολογίζῃ ἐπ᾿ αὐτῆς εἴτε δι᾿ ἑαυτὸν εἴτε διὰ τοὺς ἄλλους.

Δομινικανός τις ἱεροκῆρυξ ἐκήρυξέ ποτε ἕνα σημαντικὸν λόγον περὶ μετανοίας, ὅστις ἔκαμε τὸ ἀκροατήριόν του νὰ καταληφθῇ ὑπὸ κατανύξεως καὶ τρόμου· εἰς μίαν δὲ στιγμὴν ὅλοι οἱ ἀκροαταὶ ἐγονάτισαν, δεικνύοντες σημεῖα μεγάλης ἐσωτερικῆς συντριβῆς. Ὅταν εἶδε τοῦτο ὁ ἱεροκῆρυξ ἔκραξεν: «Ὅλοι ὅσοι ἀληθῶς μετενόησαν ἂς ὑψώσουν τὴν χεῖρά των». Διὰ μιᾶς πάντες οἱ πολυπληθεῖς ἀκροαταί του ὕψωσαν τὰς χεῖράς των· ἔπειτα ὁ ἱεροκῆρυξ ἔκαμε τὴν ἑξῆς ἔκκλησιν: «Ἅγιε Ἀρχάγγελε Μιχαήλ, σὺ ὅστις ἵστασαι μὲ τὴν φλογερὰν ρομφαίαν σου πλησίον τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ κριτήριόν Του, κόψον πᾶσαν χεῖρα ἐδῶ, ἥτις εἶναι ὑποκριτικῶς ὑψωμένη!» Διὰ μιᾶς ὅλαι αἱ χεῖρες κατεβιβάσθησαν! Τί ἀπέδειξε τοῦτο; ὅτι οὔτε οἱ ἴδιοι εἶχον πεποίθησιν περὶ τῆς γνησιότητος τῆς μετανοίας των, διότι δὲν εἶχον πραγματικῶς ἀποφασίσει νὰ ἀφίσουν τὴν παλαιὰν ζωὴν τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ ζήσουν τὴν νέαν ζωὴν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Ὁ ἀληθῶς μετανοῶν ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου διὰ τοῦ φωτὸς

τοῦ Θείου Λόγου ὡδηγήθη εἰς τὴν μετάνοιαν, καὶ ἐὰν ἦναι παντοπώλης, καταστρέφει ὅλα τὰ ἐλλιπῆ σταθμά του· ἐὰν ἦναι δυσηρεστημένος μὲ ἄλλους, ὑπάγει καὶ συμφιλιοῦται μετ' αὐτῶν· ἐὰν ἔχῃ ἀδικήσει τινὰ προσπαθεῖ νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ ἀδίκημά του· ἐὰν ὑπῆρξεν ἀμελὴς οἰκογενειάρχης, ζητεῖ νὰ εὕρῃ τὴν Γραφήν, τὴν ὁποίαν ἐλησμόνησε, καὶ ἐπανιδρύει τῆς οἰκογενειακῆς λατρείας τὸν βωμὸν καὶ καθεξῆς· οὕτως ἀποδεικνύεται ἡ γνησιότης τῆς μετανοίας.

Ἐν συντόμῳ, οἱ ἀληθῶς μετανοοῦντες διὰ τὸ παρελθόν των ἀφίνουν ἐντελῶς τὰς ἁμαρτίας τοῦ παρελθόντος καὶ δὲν ἐπανέρχονται εἰς σφάλματα, διὰ τὰ ὁποῖα μετενόησαν. Εἶναι πολὺ εὔκολον νὰ κατακρίνωμεν ἑαυτοὺς διὰ παρελθόντα παραπτώματά μας, ἐφ' ὅσον ὅμως δὲν μεταβάλλομεν καὶ ζωήν, ἀποδεικνύομεν ὅτι ἡ μεταμέλειά μας εἶναι μόνον εἰς τὰ χείλη μας καὶ καθόλου εἰς τὴν καρδίαν μας. Τὸ ἀναγκαῖον ὅμως δι' ἡμᾶς εἶναι ὄχι νὰ μεταβληθοῦν αἱ σκέψεις μας ἀλλ' ἡ καρδία μας, «ἐκ τῆς ὁποίας προέρχονται ὅλαι αἱ ἐκβάσεις τῆς ζωῆς». (Παροιμ. δ'. 23).

Χ. Γ. Τ.

Ο ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Ὑπὸ ALEXANDER BALMAIN BRUCE, D. D.
Καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν Γλασκώβῃ.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ κατ' ἐπιτομήν)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Μαθήματα θρησκευτικῆς ἐλευθερίας

Ι.

Περὶ νηστείας.

(Ματθ. θ'. 14—17, Μάρκ. β'. 16—22, Λουκ. ε'. 33—39)

Εἴδομεν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον πῶς ὁ Χριστὸς ἐδίδαξε τοὺς μαθητάς Του νὰ προσεύχωνται· ἤδη θὰ ἐξετάσωμεν τὴν πρὸς αὐτοὺς διδασκαλίαν Του περὶ τοῦ πῶς νὰ ζῶσιν.

Ὁ κανὼν τοῦ βίου, ὃν ἠκολούθησεν ὁ Κύριος ἡμῶν, ἦτο ἁπλούστατος, συνιστάμενος εἰς τὴν παραμέρισιν λεπτομερῶν μηχανικῶν κανόνων καὶ τύπων καὶ εἰς τὴν τήρησιν τῶν μεγάλων ἀρχῶν τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς εὐσεβείας. Τοῦτο Τὸν ἔφερεν εἰς συχνὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐπικρατοῦντα τότε ἤθη καὶ ἔθιμα. Κυρίως ἐπὶ τριῶν σημείων, κατὰ τὰς ἀφηγήσεις τῶν Εὐαγγελιστῶν, ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταί Του κατηγορήθησαν ὡς ἀπομακρυνθέντες ἀπὸ τὰς «παραδόσεις τῶν πατέρων»—εἰς τὰς νηστείας, εἰς τοὺς νομοτελεστικοὺς κανόνας περὶ καθαρισμοῦ, καὶ εἰς τὴν τήρησιν τοῦ Σαββάτου. Τὰς μὲν νηστείας παρημέλησαν κατὰ τὸ πλεῖστον, τοὺς δὲ καθαρισμοὺς ἐξ ὁλοκλήρου, τὸ δὲ Σάββατον δὲν παρημέλησαν ἀλλ' ἐτήρουν κατὰ τρόπον ὅλως διάφορον τοῦ παραδεδεγμένου.

Αἱ ἀπομακρύνσεις αὗται ἀπὸ τὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦσαν

αἱ ἀρχαὶ μιᾶς μεγάλης ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἐπαναστάσεως. Διότι ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων τοὺς μαθητάς Του νέας ἰδέας εἰς τὰ ζητήματα ταῦτα, ἐνεκαινίαζε μίαν βαθμιαίαν πνευματικὴν χειραφέτησιν, ἥτις θὰ ἐξειλίσσετο εἰς τὴν πλήρη ἀπαλλαγὴν τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ βαρέος ζυγοῦ τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου καὶ τῆς «ματαίας πατροπαραδότου ἀναστροφῆς» (Α΄ Πέτρ. α΄. 18).

Ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου πληροφορούμεθα ὅτι ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ ἡ μὴ τήρησις τῶν νηστειῶν προὐκάλεσε τὸν ἔλεγχον τῶν μαθητῶν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. «Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες: Διατὶ ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι ;» (θ΄. 14). Ἐκ τοῦ ἐρωτήματος τούτου πληροφορούμεθα ὅτι εἰς τὸ ζήτημα τῆς νηστείας οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνεφώνουν. Ὡς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς βραδύτερον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, ὁ Ἰωάννης ἦλθε πρὸς αὐτοὺς «ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης» (Ματθ. κα΄. 32), ἤτοι, ἀκολουθῶν τὴν παραδεδεγμένην πατροπαράδοτον ὁδὸν τῆς ἐκ τοῦ Νόμου δικαιοσύνης. Καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἐνήστευον, ἔκαμνον πολλὰς προσευχὰς καὶ τυπικὰς πλύσεις κτλ. Ἐν τούτοις, οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου καὶ ὁ διδάσκαλός των ἦσαν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι πρὸς τοὺς Φαρισαίους εἰς τὰ ἐλατήριά των· ἐξετέλουν τὰ ὑπὸ τοῦ Λευϊτικοῦ Νόμου ὁριζόμενα θρησκευτικὰ καθήκοντα ἐν πνεύματι εὐσεβοῦς ἁπλότητος, εἰλικρινείας καὶ ἠθικῆς σοβαρότητος, ἐνῷ οἱ Φαρισαῖοι ἔπραττον τὰ πάντα ἐπιδεικτικῶς, μηχανικῶς καὶ ὑποκριτικῶς.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω ἐρωτήματος μανθάνομεν ἐπίσης ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου, ὡς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἐνήστευον «πολλὰ» (ὁ Λουκᾶς μάλιστα γράφει «πυκνὰ») δηλ. πολὺ συχνά. Τοῦτο ἄλλως τε γνωρίζομεν περὶ ἐκείνων ἐκ τῶν Φαρισαίων, οἵτινες ἔκαμνον ἐπίδειξιν εὐσεβείας. Ἐκτὸς τῆς ἐτησίας νηστείας τῆς μεγάλης Ἡμέρας τοῦ Ἐξιλασμοῦ, ἣν ὥριζεν ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος, καὶ τῶν τεσσάρων τακτῶν νηστειῶν, αἵτινες ἦσαν καθιερωμέναι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ προφήτου Ζαχαρίου (τὸν 4ον, 5ον, 7ον, καὶ 10ον μῆνα τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔτους), οἱ μᾶλλον θρῆσκοι Ἰουδαῖοι ἐνήστευον καὶ δὶς τῆς ἑβδομάδος, τὰς Δευτέρας καὶ τὰς Πέμπτας (Λουκ. ιη΄. 12). Δὲν γνωρίζομεν ἂν οἱ μαθηταὶ τοῦ Βαπτιστοῦ ἐτήρουν καὶ ὅλας αὐτὰς τὰς νηστείας τῶν θρήσκων Ἰουδαίων. Ἴσως αἱ νηστεῖαί των ἐγίνοντο κατ᾽ ἄλλας ἡμέρας καὶ καιρούς. Γνωρίζομεν μόνον ὅτι ἐνήστευον συχνάκις.

Οὔτε ἐξάγεται σαφῶς ἐκ τῆς Εὐαγγελικῆς ἀφηγήσεως τὸ πνεῦμα, μὲ τὸ ὁποῖον οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου ἀπηύθυναν τὸ ὡς ἄνω ἐρώτημα. Ἐνδέχεται νὰ ἔκαμον τὴν ἐρώτησιν ἐκ πνεύματος συνήθους ἀντιζηλίας μιᾶς θρησκευτικῆς ἀποχρώσεως ἀπέναντι μιᾶς ἑτέρας ἀποχρώσεως· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἡ ἐπίκλησις τῆς ὁμοίας συνηθείας τῶν Φαρισαίων δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ὡς σκοποῦσα νὰ θέσῃ τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰησοῦ εἰς μειονεκτικὴν θέσιν ἀπέναντι τοῦ ὄγκου τῆς Φαρισαϊκῆς μερίδος τοῦ ἔθνους. Δύναται ὅμως ἀντιθέτως ἡ ἐρώτησις νὰ ἐννοηθῇ ὡς ἁπλῆ ἔκφρασις ἀπορίας τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἰωάννου, διὰ τὸ ὅτι αὐτοὶ ἠκολούθουν τὰς συνηθείας μιᾶς μερίδος, τὴν ὁποίαν ὁ διδάσκαλός των εἶχε χαρα-

κτηρίσει ὡς «γεννήματα ἐχιδνῶν», ἀντὶ νὰ προσεγγίσουν εἰς τὰς συνηθείας τῶν ὀπαδῶν Ἐκείνου, δι' ὃν ὁ διδάσκαλός των Ἰωάννης εἶχεν ἐκφράσει τὸν μέγιστον σεβασμόν. Καὶ ἡ ἐξήγησις αὕτη ἐνισχύεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὴν ἐρώτησίν των ἀπηύθυναν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ ὄχι πρὸς τοὺς μαθητάς Του, ὡς θὰ ἦτο φυσικώτερον, ἂν ἤθελον νὰ τοὺς κατακρίνουν. Ἐζήτουν ὄχι φιλονεικίαν, ἀλλὰ πληροφορίαν, καὶ τὴν ἔλαβον ἀμέσως.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸ ἐρώτημά των διακρίνεται διὰ τὴν πρωτοτυπίαν καὶ σαφήνειάν της καὶ διὰ τὸ μετριοπαθὲς αὐτῆς πνεῦμα. Δὲν κατέκρινε τὸν Ἰωάννην καὶ τοὺς μαθητάς του διότι ἐνήστευον, ἀλλὰ διετύπωσε τὸ ζήτημα οὐσιαστικῶς ὡς ἑξῆς: «Διὰ σᾶς τὸ νηστεύειν ἐμπορεῖ νὰ ἦναι ὀρθόν· διὰ τοὺς ἰδικούς μου ὅμως ὀπαδοὺς εἶναι ἐξ ἴσου ὀρθὸν νὰ μὴ νηστεύουν». Διὰ τὸν Ἰωάννην ὁ Κύριος ἡμῶν ἐξέφράζετο πάντοτε μὲ μεγάλην ἐκτίμησιν καὶ σεβασμόν· τὸν ἐχαρακτήρισεν ὡς «λύχνον καιόμενον καὶ φέγγοντα» (Ἰωάν. ε'. 35) καὶ εἶπε περὶ αὐτοῦ ὅτι «μεταξὺ πάντων τῶν γεννηθέντων ὑπὸ γυναικὸς δὲν ἠγέρθη μεγαλείτερος αὐτοῦ» καὶ ὅτι ἦτο κἄτι «περισσότερον προφήτου» (Ματθ. ια'. 7—15). Τὰ δὲ αἰσθήματα ταῦτα τοῦ Ἰησοῦ περὶ τοῦ Ἰωάννου ἀνταπεδίδοντο πληρέστατα ὑπὸ τοῦ Βαπτιστοῦ περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Ἐρχόμενοι τώρα εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Ἰησοῦ, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν κάμνει χρῆσιν μιᾶς μεταφορικῆς ἐκφράσεως αὐτοῦ τοῦ Ἰωάννου, χαρακτηρίσαντος ἄλλοτε τὸν Ἰησοῦν ὡς τὸν «νυμφίον» καὶ ἑαυτὸν ὡς τὸν «φίλον τοῦ νυμφίου» (Ἰωάν. γ'. 29).

Τὴν παρομοίωσιν ταύτην λαμβάνων τώρα ὁ Ἰησοῦς, ἀπήντησεν οὐσιαστικῶς ὡς ἑξῆς: «Ἐγὼ εἶμαι ὁ νυμφίος, ὡς εἶπεν ἄλλοτε ὁ διδάσκαλός σας· καὶ οἱ μαθηταί μου εἶναι οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος. Μήπως δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος νὰ πενθῶσιν ἐνόσῳ εἶναι μετ' αὐτῶν ὁ νυμφίος; Θέλουσιν ὅμως ἐλθεῖ ἡμέραι, ὅταν ἀφαιρεθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε θέλουσι νηστεύσει».

Ἡ γενικὴ ἔννοια τῆς ἀπαντήσεως ταύτης εἶναι ὅτι ἡ νηστεία δὲν εἶναι πρᾶξις στερεότυπος, ἐπιβαλλομένη κατὰ ὡρισμένους καιροὺς καὶ ἀκολουθοῦσα κανόνας μηχανικούς, ἀλλὰ συνδέεται μὲ κατάστασιν ***ψυχικήν,*** μὲ ***πένθος,*** ἢ μὲ κρίσιμον περίστασιν ἢ καμπήν, ὡς λ. χ. ἐνήστευσαν οἱ προεστῶτες τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀντιοχέων, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ χειροτονήσουν ὡς ἱεραποστόλους τὸν Σαῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν (Πράξ. ιγ'. 2) ἢ ὡς ἐνήστευσεν ὁ Σαῦλος ἐν Δαμασκῷ ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ἡμέρας, τυφλὸς ἐκ τῆς εἰς αὐτὸν ἐμφανίσεως τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ προσευχόμενος κατὰ μόνας εἰς τὴν οἰκίαν Ἰούδα τινος. Πῶς ἠδύνατο νὰ φάγῃ μὲ τὴν ψυχικὴν ἀναστάτωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκετο;

Ἐκ τῆς τοιαύτης ἀπαντήσεως τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰωάννου καθίσταται φανερὸν ὅτι ἡ νηστεία (δηλ. ἡ τελεία ἀποχὴ ἀπὸ φαγητοῦ), ὡς κακουχία τοῦ σώματος, συνδέεται ἀναποσπάστως μὲ πένθος ἢ ἄλλην ἔκτακτον ψυχικὴν κατάστασιν. Συνεπῶς δὲν δύναται νὰ ἐφαρμόζηται κατὰ τακτὰς ἡμέρας καὶ καιρούς, ὅπως ἦτο συνήθεια τῶν Φαρισαίων καὶ ὅπως ἐθεσπίσθη βραδύτερον καὶ ἐν τῇ Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ.

Εἰς τὴν ὡς ἄνω ἀπάντησίν του ὁ Κύριος ἡμῶν προσέθεσεν ἐπεξηγηματικῶς

καὶ δύο ἄλλας παρομοιώσεις. «Καὶ οὐδεὶς ράπτει ἐμβάλωμα ἀγνάφου πανίου ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· διότι ἀφαιρεῖ τὸ ἀναπλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου καὶ γίνεται σχίσμα χειρότερον. Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, σχίζονται οἱ ἀσκοὶ καὶ ὁ οἶνος ἐκχέεται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς νέους καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται».

Τὸ παλαιὸν ἱμάτιον καὶ οἱ παλαιοὶ ἀσκοὶ εἰς τὰς παρομοιώσεις ταύτας συμβολίζουν τὰς παλαιὰς ἀσκητικὰς καὶ τυπικὰς συνηθείας ἐν τῇ θρησκείᾳ, τὸ δὲ ἄγναφον πανίον καὶ ὁ νέος οἶνος, τὴν νέαν δυναμικὴν ἐν Χριστῷ ζωήν. Καὶ τὸ ἐκ τῶν παρομοιώσεων τούτων συμπέρασμα εἶναι ὅτι παλαιαὶ συνήθειαι, ἔθιμα καὶ παραδόσεις, ὡς αἱ περὶ νηστείας τῶν Φαρισαίων, δὲν δύνανται νὰ συνδυασθῶσιν μὲ τὰς νέας ἰδέας, ἃς εἰσήγαγεν ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα. (ἀκολουθεῖ).

ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΕΝΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

(ΑΛΗΘΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ)

Πρὸ 50 ἐτῶν ἕν πλοῖον Ὁλλανδικὸν ἐταξείδευεν εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν. Ὁ καιρὸς ἦτο ὡραῖος, ἀλλὰ μίαν νύκτα τὸ πλοῖον ἐκτύπησεν εἰς ἕνα βράχον (ξέραν), ποῦ δὲν ἐφαίνετο εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καὶ ἐντὸς μιᾶς ὥρας ἐβυθίσθη. Ὁ πλοίαρχος καὶ τὸ πλήρωμα, τὸ ὅλον 22 ἄνδρες, ἐμβῆκαν εἰς τὰς λέμβους μὲ ὅσα ἐφόδια ἐμπόρεσαν νὰ μαζεύσουν καὶ ἤρχισαν νὰ κωπηλατοῦν μὲ τὴν ἐλπίδα ἢ νὰ συναντήσουν κανὲν ἄλλο πλοῖον, ἢ νὰ φθάσουν εἰς καμμίαν ἀπὸ τὰς χιλιάδας τῶν νήσων, μεγάλων καὶ μικρῶν, ποῦ ἀποτελοῦν τὴν λεγομένην Πολυνησίαν. Ὅταν ἐξημέρωσε, δὲν ἐφαίνετο οὔτε πλοῖον οὔτε γῆ· καὶ ἐπὶ δεκατέσσαρας ἡμέρας ἐξηκολούθησαν ἔτσι νὰ κωπηλατοῦν, ἕως οὗ ἐτελείωσαν τὰ τρόφιμά των καὶ ἤρχισαν νὰ βλέπουν μπροστά των τὸν θάνατον, ὁπόταν, τὴν δεκάτην πέμπτην ἡμέραν τὸ πρωΐ, εἶδαν μακρόθεν τὴν παραλίαν μιᾶς νήσου. Ἐκωπηλάτησαν λοιπὸν μὲ ζωηρότητα καὶ βοηθοῦντος καὶ τοῦ ἀνέμου ἐπλησίασαν εἰς τὴν νῆσον. Τότε εἶδαν εἰς τὴν παραλίαν συγκέντρωσιν τῶν μαύρων νησιωτῶν, οἱ ὁποῖοι τοὺς εἶχαν ἰδεῖ καὶ κατέβηκαν εἰς τὴν ἀκρογιαλιὰ νὰ τοὺς περιμένουν. Εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν παραλίαν οἱ ναυαγοὶ ἐσταμάτησαν τὴν κωπηλασίαν, διότι αἴφνης εὑρέθησαν εἰς ἀμφιβολίαν τί νὰ κάμουν. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Πολυνησίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ νησιῶται ἦσαν ἀνθρωποφάγοι, καὶ ὅποιος ξένος ἔπεφτε στὰ χέρια των, λευκὸς ἢ μαῦρος ἢ κίτρινος, τὸν ἔσφαζαν, τὸν ἔψηναν καὶ τὸν ἔτρωγον. Εἰς ἄλλας πάλιν νήσους, δὲν ἦσαν μὲν ἀνθρωποφάγοι, ἀλλὰ συνελάμβαναν κάθε ξένον, τὸν ὁποῖον ἡ κακοτυχία τῆς θαλάσσης ἔφερεν εἰς τὰ παράλιά των, καὶ ἢ τὸν ἐθυσίαζαν εἰς τὰ εἴδωλά των ἢ τὸν ἔκαμναν δοῦλον καὶ ἀνδράποδον. Καὶ οἱ ναυαγοὶ εὑρέθησαν εἰς δύσκολον θέσιν—νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἢ νὰ πλησιάσουν εἰς τὴν παραλίαν; Νὰ ἀπομακρυνθοῦν θὰ ἦτο τὸ ἴδιον μὲ αὐτοκτονίαν, διότι οὔτε τροφὰς οὔτε νερὸ εἶχαν πλέον. Νὰ προχωρήσουν πρὸς τὴν ξηρὰν θὰ ἦτο καὶ αὐτὸ ἴσως θάνατος. Καὶ

ἔτσι ἔμειναν ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν ἀναποφάσιστοι καὶ ἀκίνητοι εἰς τὰς λέμβους των εἰς ἀπόστασιν μόλις 300 μέτρων ἀπὸ τὴν ξηράν.

Οἱ μαῦροι νησιῶται καὶ αὐτοὶ ἐφαίνοντο ὅτι εὑρίσκοντο εἰς ἀπορίαν διὰ τὴν στάσιν αὐτὴν τῶν ναυαγῶν, καὶ ἐσυζήτουν ζωηρῶς ἀναμεταξύ των μὲ πολλὰς χειρονομίας. Τέλος, ἕνας πελώριος μαῦρος ἐπροχώρησεν ἀπὸ τὴν ἀμμουδιὰν μέσα εἰς τὴν θάλασσαν ἕως τὴν μέσην του. Ἐκράτει ὑψηλὰ εἰς τὸ ἕνα χέρι του ἕνα βιβλίον καὶ ἤρχισε νὰ φωνάζῃ: «Ἰησοῦς Χριστός! Ἰησοῦς Χριστός!» καὶ νὰ κάμνῃ νεύματα εἰς τοὺς ναυαγοὺς νὰ πλησιάσουν.

Μὲ τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ οἱ φόβοι καὶ αἱ ἀμφιβολίαι τῶν ναυαγῶν διελύθησαν ὡς καπνός· ἀμέσως ἔβαλαν εἰς κίνησιν τὰ κουπιὰ καὶ προσήγγισαν εἰς τὴν ἀμμουδιάν, ἀμέσως δὲ ἔτρεξαν οἱ μαῦροι καὶ ἔσυραν τὰς λέμβους ἀπὸ τὴν θάλασσαν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ὑπεδέχθησαν τοὺς ναυαγοὺς μὲ ἀλαλαγμοὺς χαρᾶς καὶ πολλὰς περιποιήσεις. Ἀφοῦ δὲ τοὺς ἔφεραν νερὸ καὶ τροφήν, ἐκάθησαν ὅλοι ἐν κύκλῳ εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἐδόθησαν ἀμοιβαίως ἐξηγήσεις.

Τὴν νῆσον ἐκείνην εἶχεν ἐπισκεφθῆ πρὸ ἐτῶν ἕνας Ἄγγλος ἱεραπόστολος, ὅστις ἐδίδαξε τοὺς νησιώτας τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ τοὺς ἔμαθε νὰ διαβάζουν τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον ἡ Βιβλικὴ Ἑταιρία εἶχεν ἐκτυπώσει εἰς τὴν γλῶσσάν των. Καὶ πρὶν ἀναχωρήσῃ, τοὺς εἶχε δωρήσει πολλὰ ἀντίτυπα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἔκτοτε δὲ οἱ μαῦροι αὐτοὶ ἐξηκολούθουν νὰ κρατοῦν τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, ἂν καὶ εὑρίσκοντο μόνοι χωρὶς κανένα νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ πνευματικῶς.

Ὅταν εἶδαν τοὺς λευκοὺς ναυαγοὺς εἰς τὰς λέμβους νὰ πλησιάζουν, ἔτρεξαν ὅλοι μὲ χαρὰν εἰς τὴν ἀμμουδιὰν διὰ νὰ τοὺς ὑποδεχθοῦν, νομίζοντες ὅτι εἶναι ἴσως ἄλλοι ἱεραπόστολοι. Ἔπειτα τοὺς εἶδαν νὰ σταματοῦν 'στὰ ἀνοικτὰ καὶ ἐνόησαν ὅτι τοῦτο ἐγίνετο ἐκ φόβου καὶ δυσπιστίας. Διὰ τοῦτο ὁ ἀρχηγὸς τῶν μαύρων ἐσκέφθη πῶς νὰ διαλύσῃ τοὺς φόβους τῶν ναυαγῶν καὶ ὥρμησε μέσα εἰς τὴν θάλασσαν σείων ἕνα βιβλίον καὶ φωνάζων τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ τοὺς δείξῃ ὅτι αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἦσαν Χριστιανοί.

Καὶ τὸ βιβλίον ἐκεῖνο βεβαίως θὰ ἐμαντεύσατε τί ἦτο! Ἦτο τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, τὸ φῶς τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ δείξῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας. Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἔχει δύναμιν, τὴν ὁποίαν κανὲν ἄλλο βιβλίον εἰς τὸν κόσμον δὲν ἔχει καὶ δὲν εἶχε ποτὲ—τὴν δύναμιν νὰ μεταβάλλῃ τὸν ἄγριον ἀνθρωποφάγον εἰς ἀγαθὸν καὶ εὔσπλαγχνον ἄνθρωπον, τὸν μέθυσον εἰς ἐγκρατῆ, τὸν βλάσφημον εἰς εὐλαβῆ, τὸν ἁμαρτωλὸν εἰς πιστόν.

Καὶ ἀφοῦ τώρα οἱ ἄλλοτε ἄγριοι τῆς Πολυνησίας κατέχουν καὶ ἀγαποῦν τὸ μακάριον Εὐαγγέλιον, ἐπιτρέπεται ἆρά γε εἰς ἡμᾶς τοὺς λεγομένους Χριστιανοὺς νὰ μὴ τὸ γνωρίζωμεν καὶ νὰ μὴ ὑπακούωμεν εἰς αὐτό; Καὶ ὅμως πόσον ὀλίγοι τὸ ἔχομεν εἰς τὴν κατοχήν μας, καὶ ἐξ αὐτῶν πάλιν πόσον ὀλίγοι τὸ μελετοῦν!

Παιδιά μου, καθὲν ἀπὸ σᾶς πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ Εὐαγγέλιόν του, νὰ τὸ διαβάζῃ κάθε ἡμέραν, νὰ τὸ μελετᾷ καὶ νὰ προσεύχεται εἰς τὸν Θεὸν ὅπως τοῦ δίδῃ φῶς καὶ βοήθειαν, ὥστε νὰ ἐννοῇ καλῶς τὸν Θεῖον Λόγον καὶ νὰ ὑπακούῃ πιστῶς εἰς τὰ παραγγέλματά του.